

**KLAIPĖDOS RAJONO SAVIVALDYBĖS
VISUOMENĖS SVEIKATOS BIURAS**

Savivaldybės biudžetinė įstaiga, Klaipėdos g. 11, LT-96135 Gargždai, tel. (8 46) 453754, faks. (8 46) 470064, el.p.
info@visuomenessveikata.lt, www.visuomenessveikata.lt.

Duomenys kaupiami ir saugojami Juridinių asmenų registre, kodas 300624344

**RIETAVO SAVIVALDYBĖS MOKINIŲ
GYVENSENOS IR SVEIKATOS TYRIMO ANALIZĖ
2011 M.**

TURINYS

TYRIMO APRAŠYMAS.....	3
TYRIMO REZULTATAI IR JŲ APTARIMAS.....	5
1. Fizinis aktyvumas.....	5
2. Mityba.....	7
3. Žalingi įpročiai.....	15
4. Lytinis gyvenimas.....	21
5. Eismo sauga.....	24
6. Sveikata.....	27
7. Psichinė sveikata.....	31
IŠVADOS.....	38

TYRIMO APRAŠYMAS

Tarptautinis mokyklinio amžiaus vaikų gyvenimo ir sveikatos tyrimas (angl. Health Behaviour in School-Aged Children – HBSC) pradėtas 1982 metais Anglijoje, Suomijoje, Norvegijoje ir Austrijoje. Tyrimų rezultatais greitai susidomėjo kitų šalių mokslininkai, medikai, pedagogai, tarptautinės organizacijos, todėl buvo nuspręsta tyrimus tęsti, kviečiant prie jų prisijungti ir kitas šalis. Lietuvos mastu mokyklose jau atliktos penkios tokios apklausos (1994, 1998, 2002, 2006 ir 2010 metais), kurios vykdytos kas ketveri metai. Pagrindinis tyrimo tikslas – geriau pažinti jaunų žmonių gyvenimo būdą, sveikatai įtakos turintį elgesį, atskleisti jo vystymosi šeimoje, mokykloje ir tarp bendraamžių dėsniumus.

Rietavo savivaldybėje mokinių gyvenimo ir sveikatos pirmas tyrimas vykdytas 2011 m. Pritarus mokyklų administracijai, bei paaiškinus vaikams apie tyrimą, dalyvaujant klasės auklėtojais ir kitam atsakingam asmeniui buvo atlikta moksleivių apklausa raštu. Anketos buvo išdalintos visiems moksleiviams, kurie tyrimo dieną buvo mokykloje. Užpildžius anketą, moksleiviams buvo matuojamas ūgis, svoris ir arterinis kraujo spaudimas (AKS). Matavimų duomenys buvo registruojami tam skirtame lape.

Tyrimo tikslas – įvertinti Rietavo savivaldybės mokyklinio amžiaus vaikų gyvenimo ir elgsenos rizikos veiksnių paplitimą.

Tyrimo uždaviniai:

1. Iširti Rietavo savivaldybės mokyklinio amžiaus vaikų gyvenimo ypatumus.
2. Įvertinti Rietavo savivaldybės mokyklinio amžiaus vaikų gyvenimo ypatumus atsižvelgiant į lytį, amžių.

Tyrimo kontingentas

Tyrimo objektu pasirinktos visų Rietavo savivaldybės mokyklų 5-tų, 7-tų bei 9-tų klasių mokiniai. Tiriamąją populiaciją sudarė visi minėtų klasių mokiniai, kurių amžius buvo 11, 13 arba 15 metų.

Tyrimo instrumentas

Tyrimui naudotas Klaipėdos universiteto Sveikatos mokslų fakulteto Visuomenės sveikatos katedros mokslininkų sudarytas klausimynas. Parengiant klausimyną, atsižvelgta į tarptautinį (HBSC) klausimyną – anketą. Klausimyną sudaro sociodemografiniai klausimai, bei klausimai apie gyvenimą ir elgseną pagal sveikatos rodiklius (fizinio aktyvumo, mitybos įpročių, žalingų įpročių, eismo saugos, konfliktinių situacijų, suicidinio elgesio, lytiškumo, burnos higienos, regos, traumų). Anketą sudaro 35 uždari klausimai.

Duomenų analizės metodai

Surinkti anketinės apklausos duomenys analizuoti „SPSS for Windows 17.0“ ir „MS Excel“ programomis. Skirtumas tarp grupių laikytas statistiškai patikimu, kai gauta p reikšmė buvo mažesnė nei 0,05 ($p < 0,05$).

Respondentų socialinės ir demografinės charakteristikos

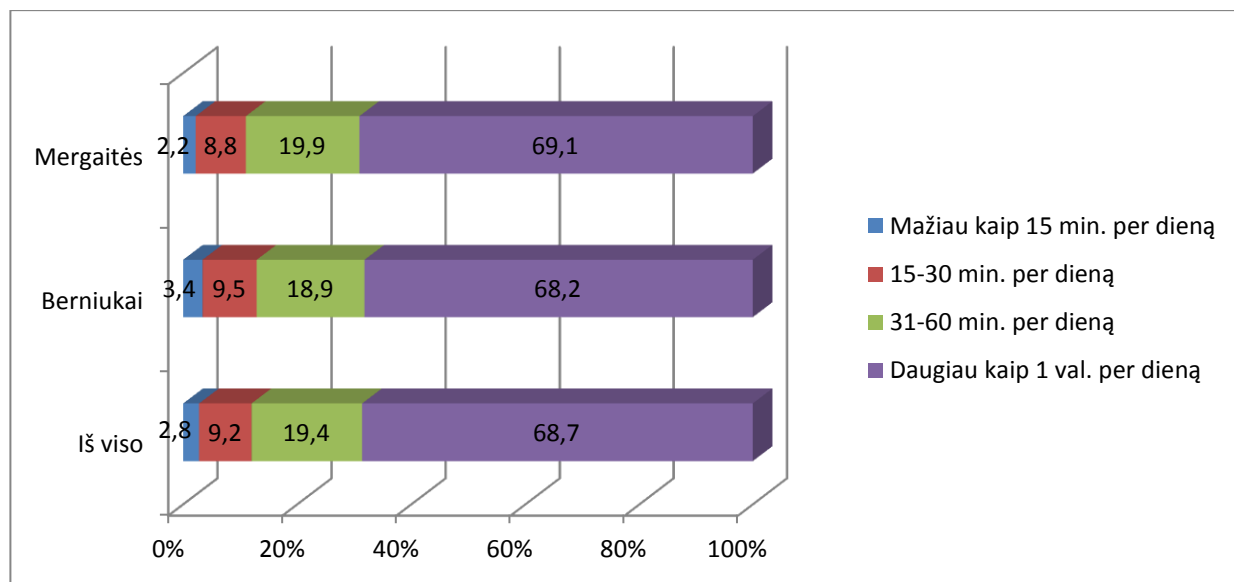
Buvo išdalinta 321 anketa, anketų grįžtamumas – 89,1 proc. (618). Nustatyta, kad Rietavo savivaldybės daugiausiai respondentų – 52,1 proc. buvo berniukai, o 47,9 proc. – mergaitės. Didžioji dalis septintokų – 34,3 proc., tuo tarpu penktokų – 33,9 proc., devintokų – 31,8 proc.

TYRIMO REZULTATAI IR JŲ APTARIMAS

1. Fizinis aktyvumas

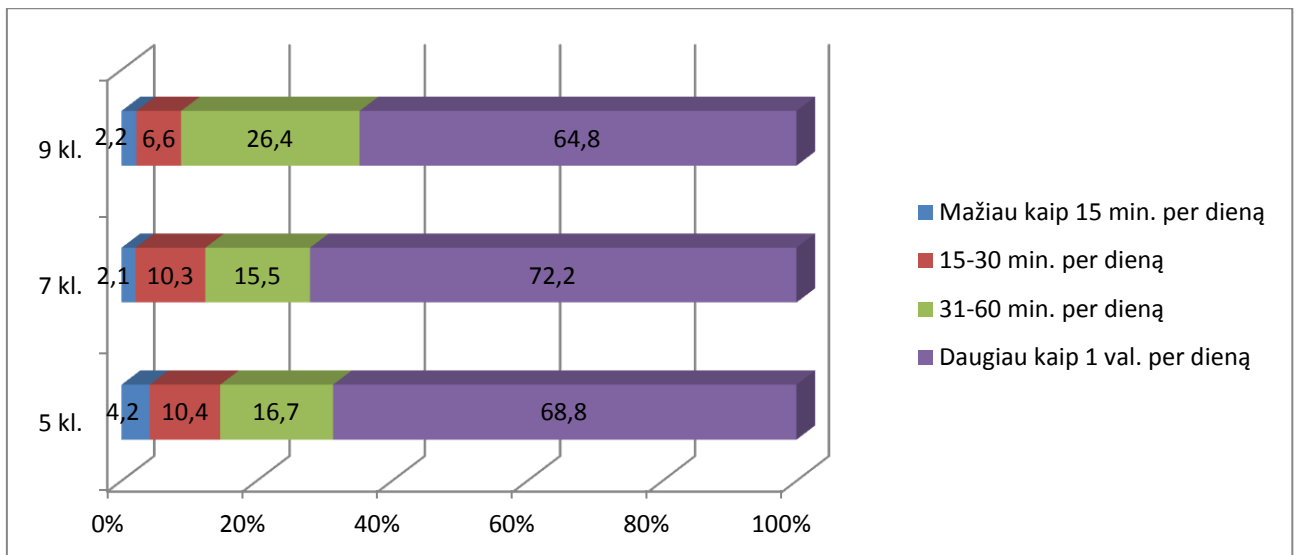
Fizinis aktyvumas labai svarbus gerinant ir stiprinant žmogaus sveikatą bei mažinant riziką susirgti lėtinėmis neinfekcinėmis ligomis. Visame pasaulyje pastebimas mažėjantis vaikų fizinis aktyvumas. Nepakankamas vaiko fizinis aktyvumas ir netinkama mityba gali būti antsvorio bei nutukimo priežastimi. Vaikų sveikatą stiprinantis fizinio aktyvumo modelis – ne mažiau 30 min. kiekvieną dieną vidutinio intensyvumo judėjimas.

2011 m. atlikto Rietavo savivaldybės mokinių gyvenimo tyrimo metu 12 proc. mokinių nurodė, kad pėsčiomis lauke vaikšto ne daugiau kaip 30 min. per dieną. 19,4 proc. respondentų teigė, kad vidutiniškai per dieną vaikšto 31-60 min., 68,7 proc. - daugiau kaip valandą (1 pav.).

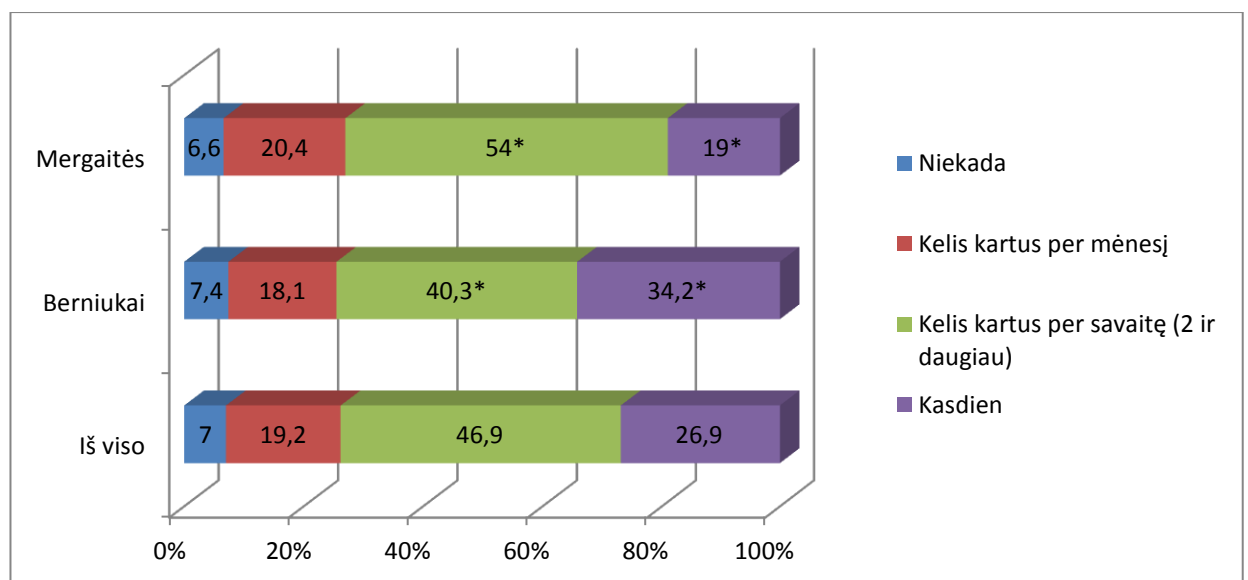
1 pav. Mokinių pasiskirstymas pagal tai, kiek minučių vidutiniškai per dieną vaikšto pėsčiomis lauke pagal lytį (proc.)

Per dieną pėsčiomis daugiau nei valandą vaikščiojo 68,8 proc. penktų klasių, 72,2 proc. septintų klasių ir 64,8 proc. devintų klasių mokinių (2 pav.).

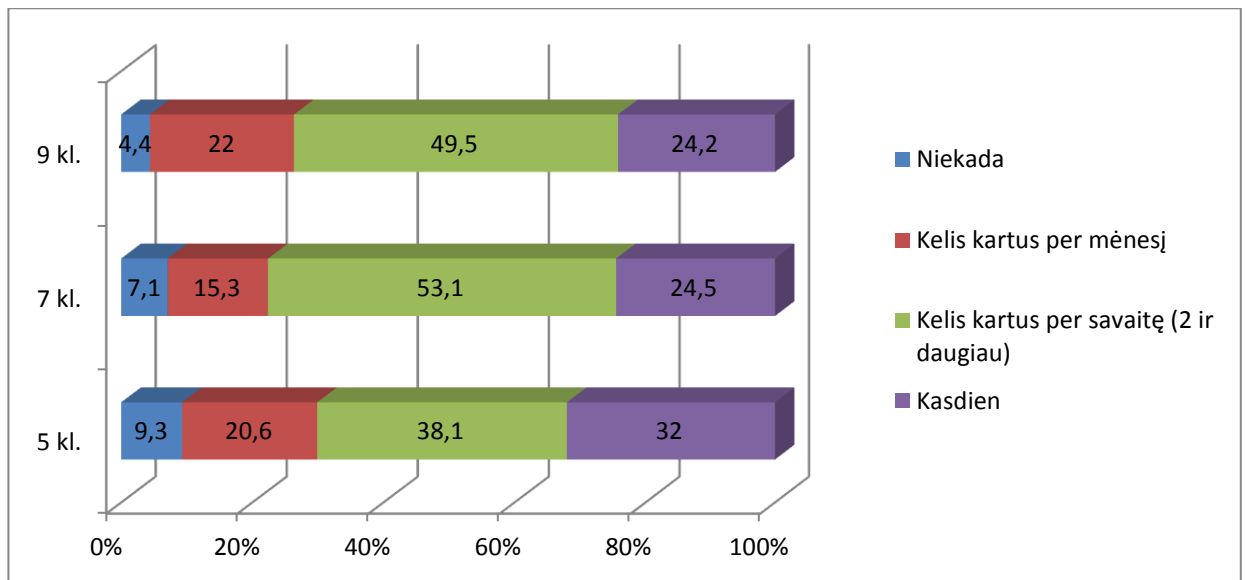
2 pav. Mokinių pasiskirstymas klasėmis, pagal tai, kiek minučių vidutiniškai per dieną vaikšto pėsčiomis lauke (proc.)

2011 m. atlikto tyrimo duomenimis, Rietavo savivaldybėje kasdien ne pamokų metu, laisvalaikiu mankštinosi arba sportavo 26,9 proc. mokinių, 2 ir daugiau kartų per savaitę – 46,9 proc., kelis kartus per mėnesį arba niekada nesportuojantys teigė 26,2 proc. mokinių. Daugiau berniukų nei mergaičių atsakė, kad laisvalaikiu mankštinasi arba sportuoja kasdien (atitinkamai 34,2 ir 19,0 proc.; $p < 0,05$). Kad kelis kartus per savaitę sportuoja daugiau atsakė mergaičių nei berniukų (atitinkamai 54,0 proc. ir 40,3 proc.; ($p < 0,05$) (3 pav.).

3 pav. Kaip dažnai mokiniai laisvalaikiu mankštinasi arba sportuoja pagal lytį (proc.); * $p < 0,05$

Tyrimo metu išsiaiškinta, kad kasdien laisvalaikiu besimankštinančių ir sportuojančių buvo 32,0 proc. penktokų, 24,5 proc. septyntokų ir 24,2 proc. devintokų (žr. 4 pav.).

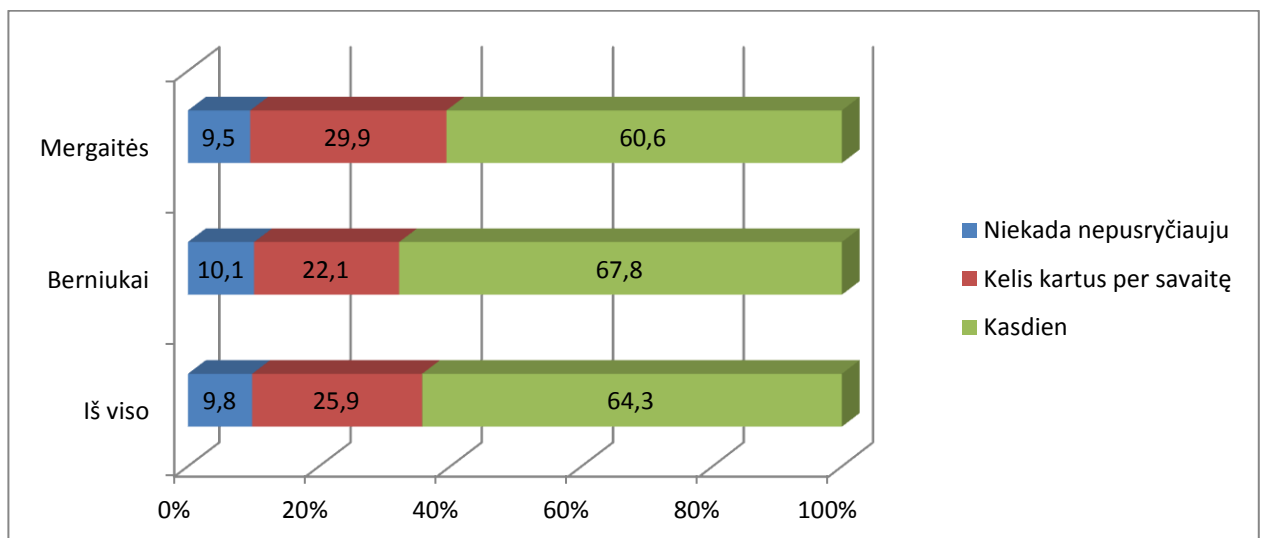
4 pav. Mokinių pasiskirstymas, kaip dažnai laisvalaikiu mankštinaisi arba sportuoja, pagal klases (proc.)

2. Mityba

Visavertė ir sveika mityba gerina mokinių fizinę, psichinę ir socialinę savijautą, didina pasitikėjimą savo sugebėjimais ir kūno išvaizda. Daugelis tyrimų rodo pozityvų ryšį tarp geros vaikų mitybos ir sėkmingo mokymosi, gero elgesio ir darnaus bendravimo su mokytojais.

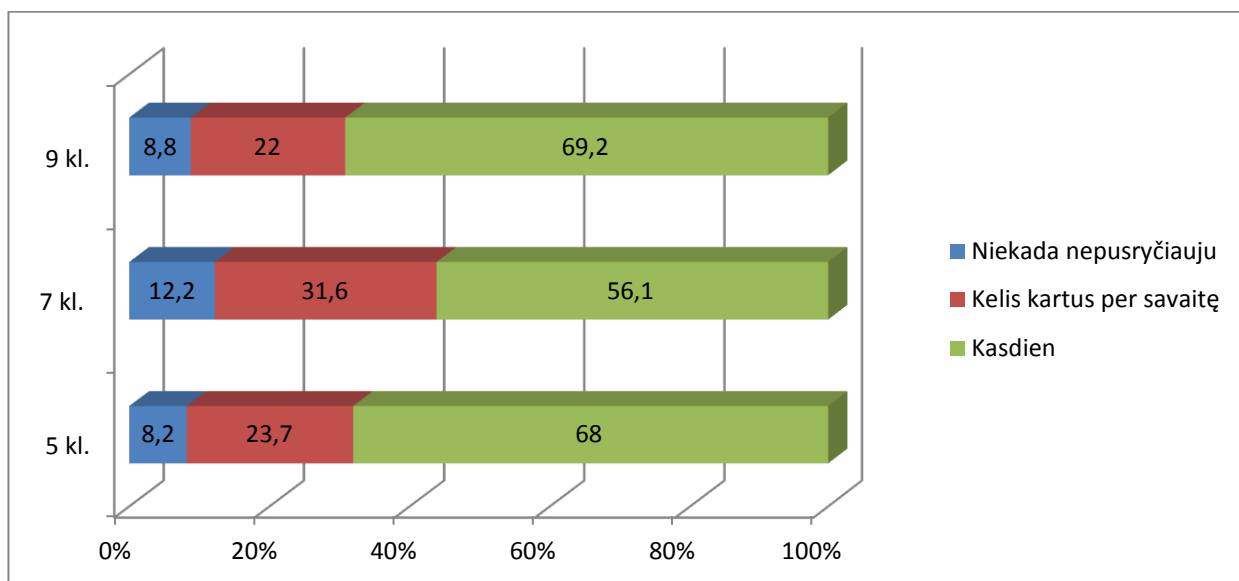
Pagal 2011 m. tyrimo duomenis, Rietavo savivaldybėje kasdien pusryčiauja 64,3 proc. mokinių, kelis kartus per savaitę - 25,9 proc. mokinių. Pusryčių nevalgė kas dešimtas Rietavo savivaldybės mokinys (5 pav.).

2010 m. Lietuvoje atlikto mokyklinio amžiaus vaikų sveikatos ir gyvenimo tyrimo rezultatais, kasdien pusryčiaujančių mokinių yra mažesnė dalis: 60 proc. berniukų ir 53,3 proc. mergaičių.

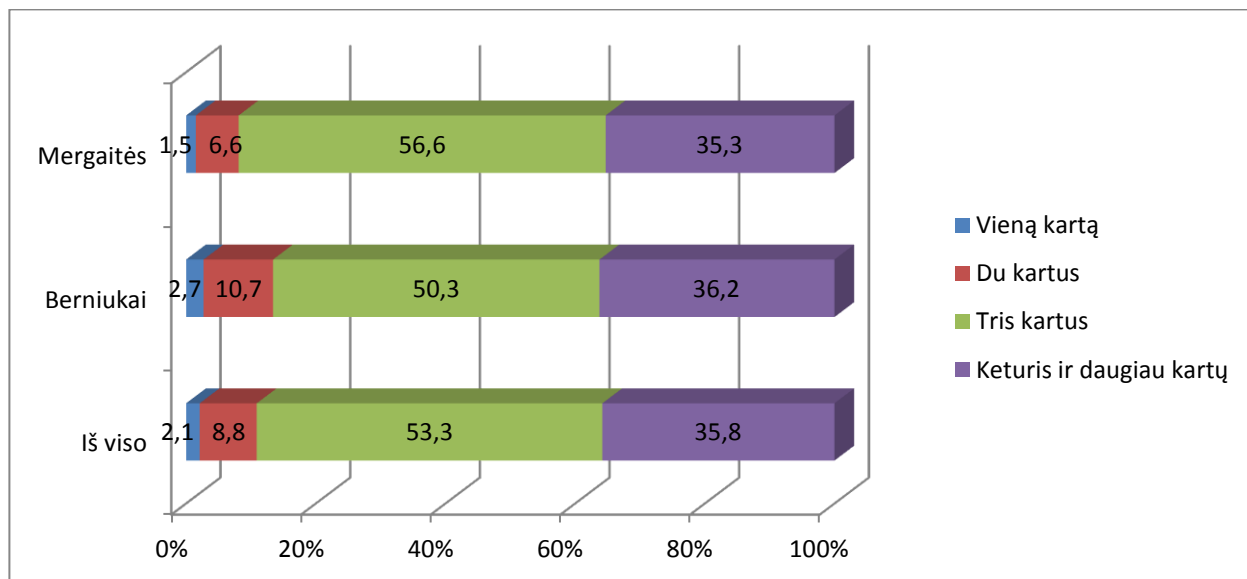
5 pav. Kaip dažnai mokiniai pusryčiauja pagal lytį (proc.)

2011 m. pagal klases kasdien pusryčiauvo 68,0 proc. penktų, 56,1 proc. septintų ir 69,2 proc. devintų klasių mokinių (6 pav.).

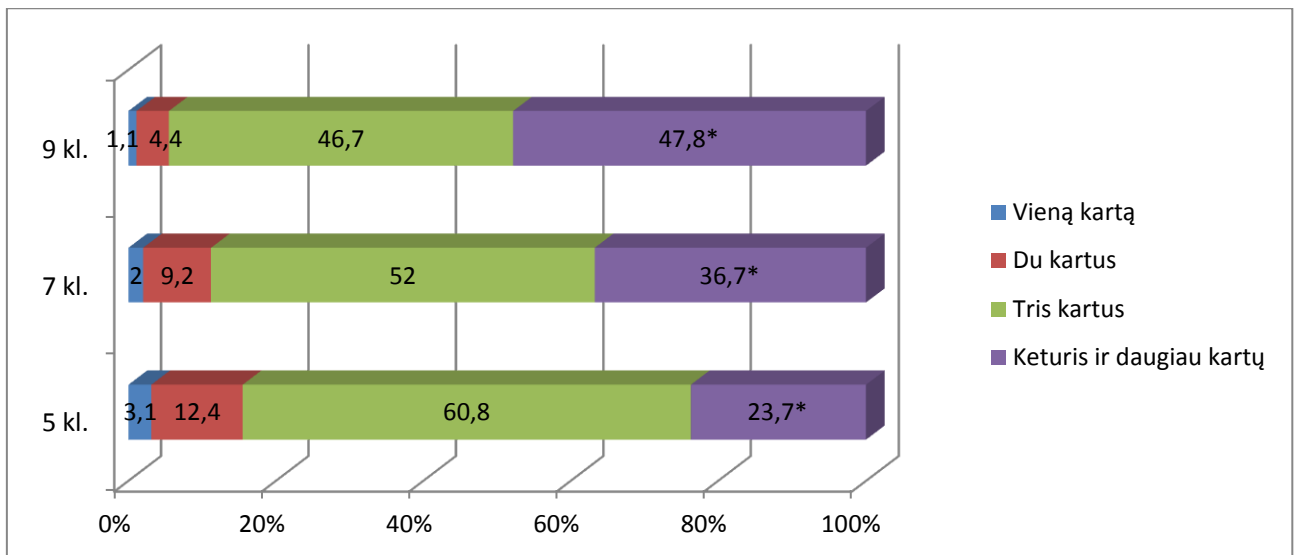
6 pav. Mokinių pasiskirstymas, kaip dažnai pusryčiauja, pagal klases (proc.)

2011 m. dauguma vaikų – 53,3 proc. - vidutiniškai per dieną maitinasi tris kartus. Keturis ir daugiau kartų per dieną maitinasi apie trečdalis mokinių (35,8 proc.), 1 – 2 kartus per dieną - 10,9 proc. mokinių (7 pav.).

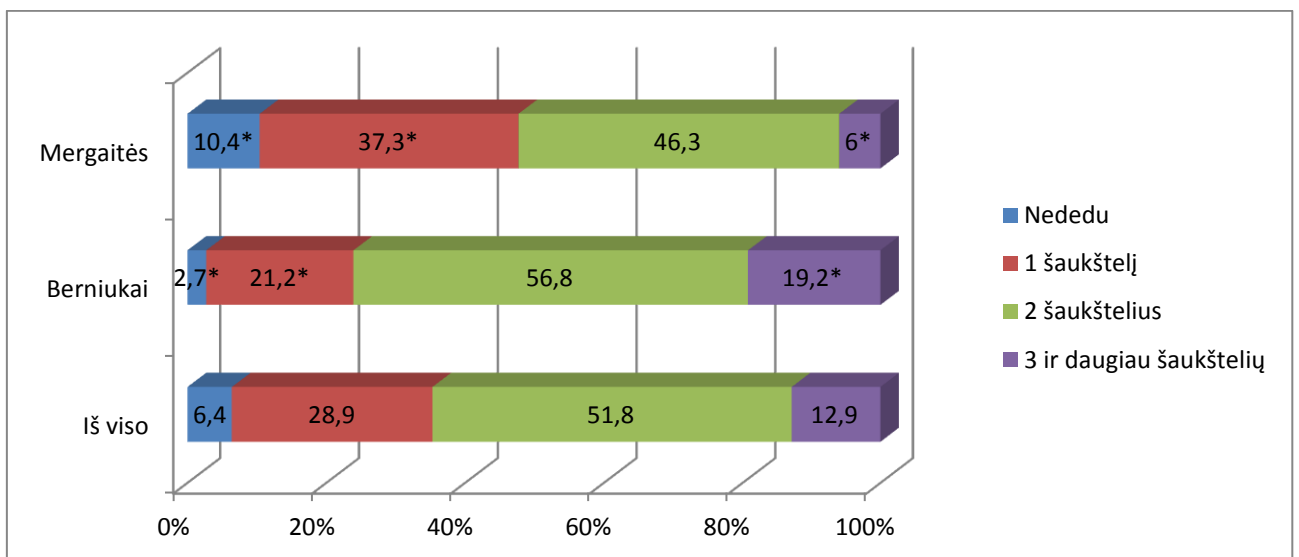
7 pav. Kaip dažnai mokiniai per dieną maitinasi pagal lytį (proc.)

Keturis kartus ir dažniau maitinasi daugiau devintų (47,8 proc.) nei septintų (36,7 proc.) ir penktų (23,7 proc.) klasių mokinių ($p < 0,05$). Penktokų daugiau nei devintokų per dieną maitinasi vieną-du kartus (atitinkamai 15,5 ir 5,5 proc.; $p < 0,05$) (8 pav.).

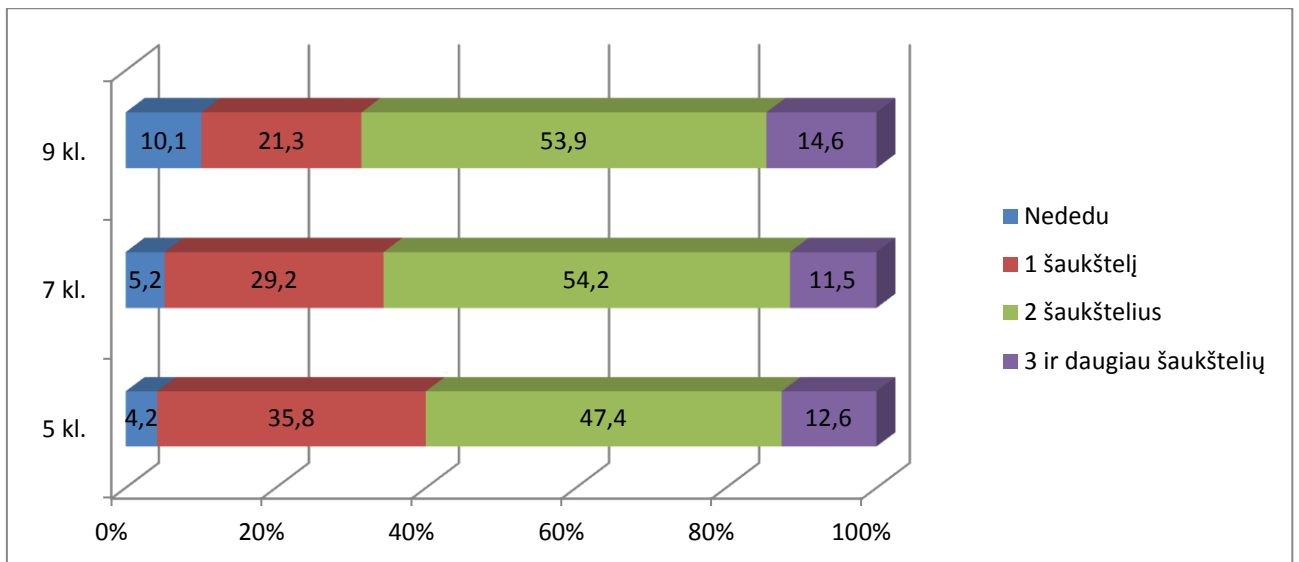
8 pav. Pasiskirstymas, kaip dažnai mokiniai per dieną maitinasi, pagal klases (proc.); * $p < 0,05$

2011 m. tyrimo duomenimis, mokinių, kurie nevartojo cukraus, buvo 6,4 proc. 51,8 proc. mokinių atsakė, kad į vieną puodelį arbatos dedasi du šaukštelių cukraus, 28,9 proc. – vieną šaukštelį, 12,9 proc. – tris ir daugiau šaukštelių. Cukraus į arbatą daugiau dėjosi berniukai nei mergaitės ($p < 0,05$). Tris ir daugiau šaukštelių cukraus į puodelį arbatos dėjosi 13,2 proc. daugiau berniukų nei mergaičių. Mergaitės, palyginti su berniukais, daugiau dėjosi vieną šaukštelį cukraus į arbatą (37,3 ir 21,2 proc.) (9 pav.).

9 pav. Mokinių pasiskirstymas pagal tai, kiek šaukštelių cukraus deda į vieną puodelį arbatos pagal lytį (proc.); * $p < 0,05$

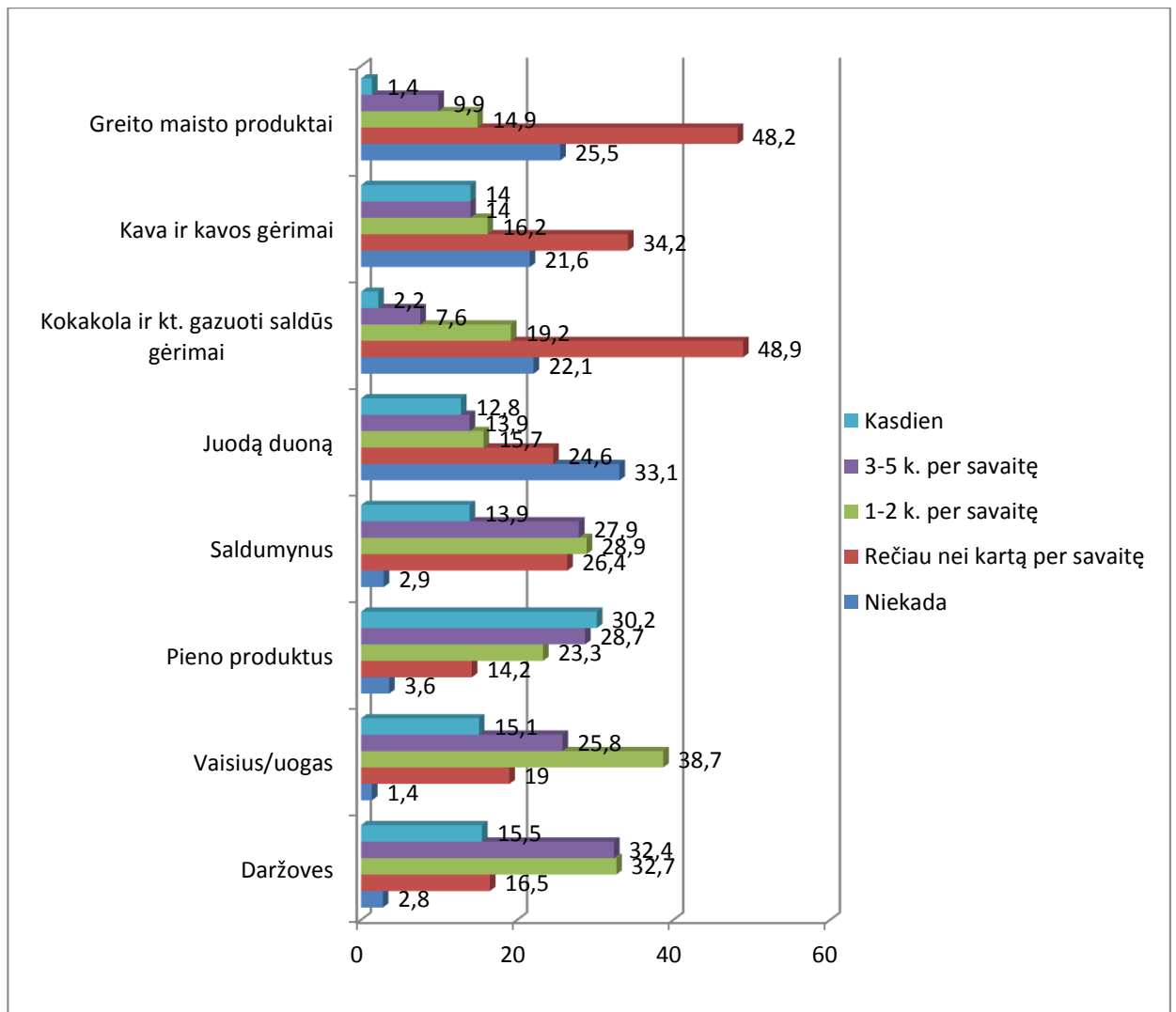
Cukraus nevartojo 4,2 proc. Rietavo savivaldybės penktų klasių mokinių, 5,2 proc. septintų ir 10,1 proc. devintų klasių mokinių (10 pav.).

10 pav. Mokinių pasiskirstymas pagal klases, kiek šaukštelių cukraus deda į vieną puodelį arbatos (proc.)

2011 m. vykdyto tyrimo metu buvo galima įvertinti Rietavo savivaldybės mokinių kai kurių maisto vartojimo įpročius. Rezultatai parodė, kad beveik pusė apklaustųjų (48,2 proc.) greito maisto produktus valgė rečiau nei kartą per savaitę, visai nevalgė 25,5 proc. mokinių. Kasdien ar tris-penkis kartus per savaitę tokius produktus valgė 11,3 proc. mokinių. Kavą kasdien gėrė kas septintas Rietavo savivaldybės mokinys, visai negėrė 21,6 proc. mokinių. Kokakolą ir gazuotus kitus saldžius gėrimus kasdien ar tris-penkis kartus per savaitę gėrė 9,8 proc. apklaustųjų, rečiau nei kartą per savaitę – 48,9 proc., negėrė – 22,1 proc. mokinių. Lietuvoje mokinių, geriančių kokakolą ir kitus saldžius gazuotus gėrimus, yra 8,4 proc. Saldumynus kasdien valgė 13,9 proc. mokinių, 3-5 kartus per savaitę valgė 27,9 proc., tik 1-2 kartus per savaitę – 28,9 proc. mokinių, niekada – 2,9 proc. Juodos duonos niekada nevalgė 33,1 proc., 3-5 k. per savaitę ją valgė 13,9 proc., kasdien – 12,8 proc. mokinių. Pieno produktus kasdien vartojo 30,2 proc. mokinių, 3-5 kartus per savaitę pieną gėrė 28,7 proc., 1-2 kartus per savaitę – 23,3 proc. mokinių. Pieno negėrė 3,6 proc. mokinių. Kasdien daržoves valgė 15,5 proc. mokinių. 3-5 kartus per savaitę daržoves valgė 32,4 proc., 1-2 kartus per savaitę – 32,7 proc. apklaustųjų. Daržovių nevalgė 2,8 proc. mokinių. 2011 m. vaisius ir uogas kasdien valgė 15,1 proc. mokinių. 25,8 proc. mokinių teigė, kad vaisius/uogas valgo 3-5 kartus per savaitę, 38,7 proc. - 1-2 kartus per savaitę (11 pav.).

Lietuvos mokyklinio amžiaus vaikų sveikatos ir gyvenimo tyrimo duomenimis, kasdien vaisius/uogas valgo 26,3 proc. mokinių, o daržoves – 26,9 proc. mokinių.

11 pav. Kai kurių maisto produktų vartojimo dažnumas (proc.)

2011 m. tyrimo duomenimis, kasdien daržoves valgė 17,5 proc. mergaičių ir 13,6 proc. berniukų. Vaisius ir uogas kasdien valgė 17,2 proc. mergaičių ir 13,1 proc. berniukų, pieno produktus kiekvieną dieną vartojo 26,8 proc. berniukų ir 33,8 proc. mergaičių. Berniukai dažniau nei mergaitės valgė juodą duoną ($p < 0,05$). 3-5 kartus per savaitę ją valgė 18,5 proc. berniukų ir 8,9 proc. mergaičių. Kokakolą ir kitus gazuotus saldžius gėrimus daugiau gėrė berniukai nei mergaitės ($p < 0,05$). Kad 3-5 kartus per savaitę gėrė kokakolą ir kitus gazuotus saldžius gėrimus atsakė 10,7 proc. berniukų ir 4,4 proc. mergaičių, 1-2 kartus per savaitę – 27,1 proc. berniukų ir 11,0 proc. mergaičių. Kad 3-5 kartus per savaitę valgė greito maisto produktus daugiau atsakė berniukai (15,1 proc.) nei mergaitės (4,4 proc.) ($p < 0,05$) (1 lentelė).

1 lentelė. Kai kurių maisto produktų vartojimo dažnumas pagal lytį (proc.)

		Daržovės	Vaisiai/ Uogos	Pieno produktai	Saldumynai	Juoda duona	Kokakola ir kt. gazuoti saldūs gėrimai	Kava, kavos gėrimai	Greito maisto produktai
Niekada	B	4,1	1,4	4,2	4,2	22,6*	14,3*	21,7	20,5*
	M	1,5	1,5	3,0	1,5	44,4*	30,1*	21,5	30,9*
Rečiau nei kartą per savaitę	B	20,4	21,4	15,5	25,9	27,4	45,0	35,0	45,2
	M	12,4	16,4	12,8	27,0	21,5	52,9	33,3	51,5
1-2 k. per savaitę	B	31,3	42,1	23,2	26,6	16,4	27,1*	11,9	17,1
	M	34,3	35,1	23,3	31,4	14,8	11,0*	20,7	12,5
3-5 k. per savaitę	B	30,6	22,1	30,3	30,8	18,5*	10,7*	14,7	15,1*
	M	34,3	29,9	27,1	24,8	8,9*	4,4*	13,3	4,4*
Kasdien	B	13,6	13,1	26,8	12,6	15,1	2,9	16,8	2,1
	M	17,5	17,2	33,8	15,3	10,4	1,5	11,1	0,7

* $p < 0,05$

22,1 proc. penktų klasių mokinių, 17,3 proc. septintų ir 6,6 proc. devintų klasių mokinių nurodė, jog daržoves vartoja kasdien. Vaisius ir uogas kasdien valgė 20,2 proc. penktų, 14,9 proc. septintų ir 9,9 proc. devintų klasių mokinių. Pieno produktus kasdien vartojo 34,1 proc. penktų klasių mokinių, 32,6 proc. septintų ir 23,6 proc. devintų klasių mokinių. 1-2 kartus per savaitę saldumynų daugiau valgė devintų nei penktų klasių mokiniai (atitinkamai 36,7 ir 21,7 proc. mokinių; $p < 0,05$). Juodą duoną kiekvieną dieną valgė 16,8 proc. penktokų, 10,5 proc. septintokų ir 11,0 proc. devintokų. Kokakolą ir kitus gazuotus saldžius gėrimus kasdien gėrė 2,2 proc. penktų, 4,2 proc. septintų klasių mokinių ir nei vienas devintos klasės mokinys. Kavą ir kavos gėrimus kasdien gėrė 15,6 proc. devintokų, 19,6 proc. septintokų, 6,6 proc. penktokų. Kad greito maisto produktus (mėsainius, dešrainius, bulvių traškučius ir pan.) niekada nevalgė prisipažino 27,7 proc. penktokų, 27,8 proc. septintokų ir 20,9 proc. devintokų (2 lent.).

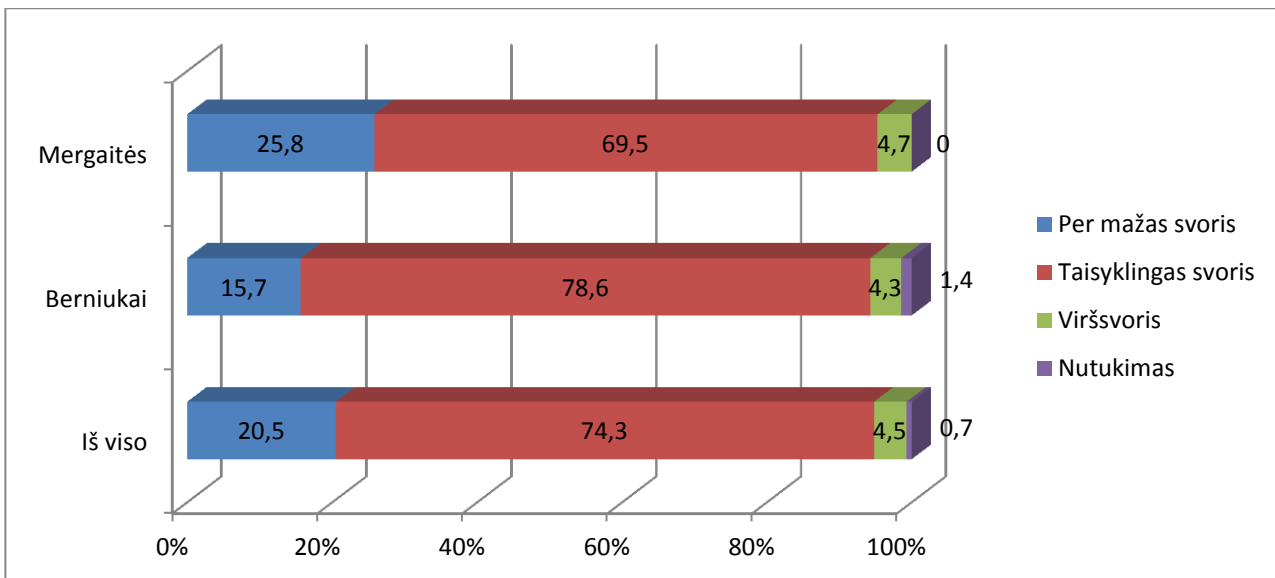
2 lentelė. Kai kurių maisto produktų vartojimo dažnumas pagal klases (proc.)

		Daržovės	Vaisiai/ Uogos	Pieno produktai	Saldumynai	Juoda duona	Kokakola ir kt. gazuoti saldūs gėrimai	Kava, kavos gėrimai	Greito maisto produktai
Niekada	5 kl.	4,2	0	3,3	4,3	28,4	26,7	23,1	27,7
	7 kl.	3,1	2,1	2,1	3,1	42,1	15,8	22,7	27,8
	9 kl.	1,1	2,2	5,6	1,1	28,6	24,2	18,9	20,9
Rečiau nei kartą per savaitę	5 kl.	13,7	19,1	13,2	41,3*	22,1	45,6	44,0	37,2
	7 kl.	17,3	16,0	12,6	16,3*	21,1	46,3	28,9	49,5
	9 kl.	18,7	22,0	16,9	22,2*	30,8	54,9	30,0	58,2
1-2 k. per savaitę	5 kl.	30,5	29,8	22,0	21,7*	22,1	17,8	15,4	19,1
	7 kl.	29,6	38,3	26,3	28,6	11,6	23,2	14,4	14,4
	9 kl.	38,5	48,4	21,3	36,7*	13,2	16,5	18,9	11,0
3-5 k. per savaitę	5 kl.	29,5	30,9	27,5	23,9	10,5	7,8	11,0	14,9
	7 kl.	32,7	28,7	26,3	33,7	14,7	10,5	14,4	6,2
	9 kl.	35,2	17,6	32,6	25,6	16,5	4,4	16,7	8,8
Kasdien	5 kl.	22,1	20,2	34,1	8,7	16,8	2,2	6,6	1,1
	7 kl.	17,3	14,9	32,6	18,4	10,5	4,2	19,6	2,1
	9 kl.	6,6	9,9	23,6	14,4	11,0	0	15,6	1,1

* $p < 0,05$

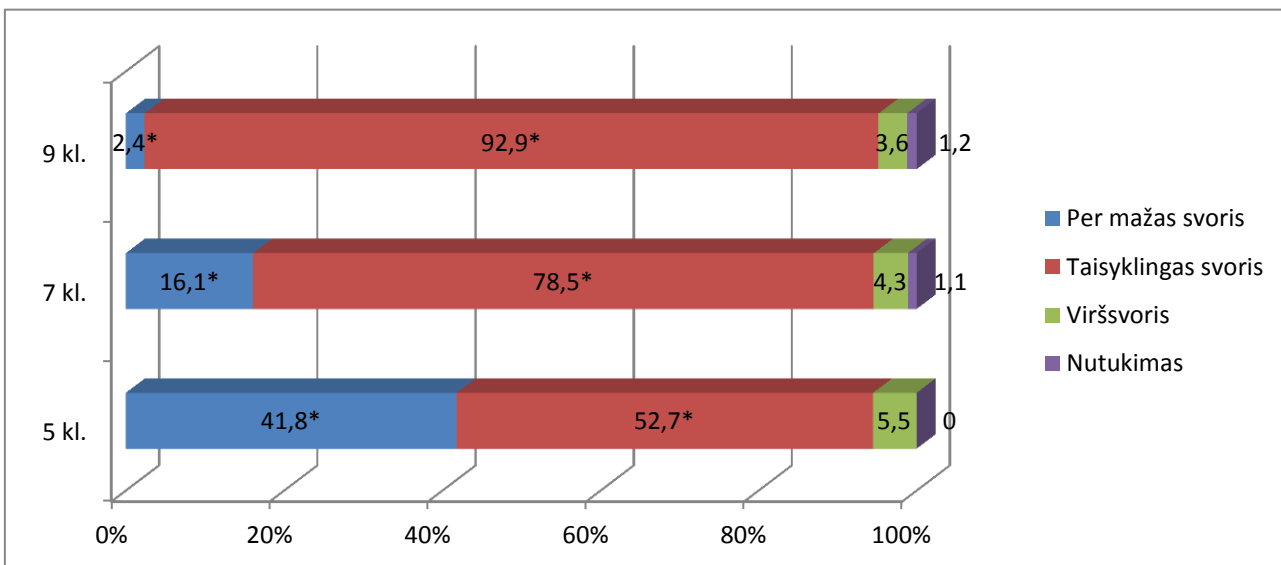
Pagal 2011 m. tyrimo metu atliktus matavimus, 20,5 proc. mokinių svoris per mažas, 4,5 proc. turėjo viršsvorio ir 0,7 proc. mokinių buvo nutukę. Likusieji 74,3 proc. Rietavo savivaldybės moksleivių turėjo normalų kūno svorį. Rietavo savivaldybėje mergaičių, kurių svoris per mažas, buvo 25,8 proc., berniukų – 15,7 proc. Mergaičių, kurių kūno masės indeksas rodo viršsvorį ar nutukimą buvo 4,7 proc., o berniukų – 5,7 proc. Mergaičių, turinčių normalų kūno svorį, buvo 69,5 proc., berniukų – 78,6 proc. (12 pav.).

2010 m. Lietuvoje atlikto tyrimo duomenimis, normalų kūno svorį turi 60,3 proc. mokinių, per mažą – 15,4 proc., per didelį – 24,3 proc.

12 pav. Mokinių pasiskirstymas pagal svorį (proc.)

Matavimų duomenimis, taisyklingą svorį turėjo daugiausiai devintos klasės mokiniai – 92,9 proc. ($p < 0,05$). Per mažą kūno svorį turėjo daugiausiai penktos klasės mokiniai – 41,8 proc. ($p < 0,05$) (12 pav.).

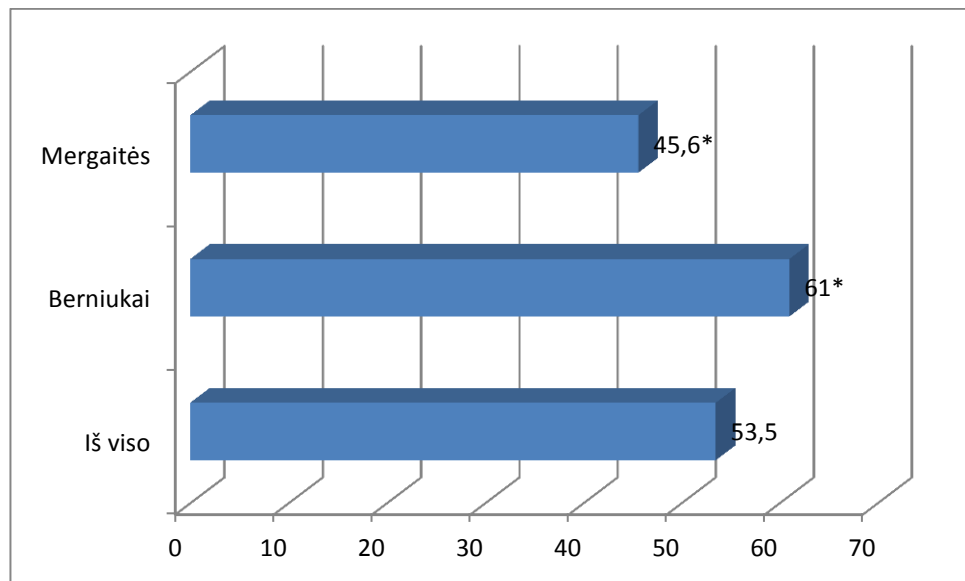

12 pav. Mokinių svoris pagal klases (proc.); * $p < 0,05$

3. Žalingi įpročiai

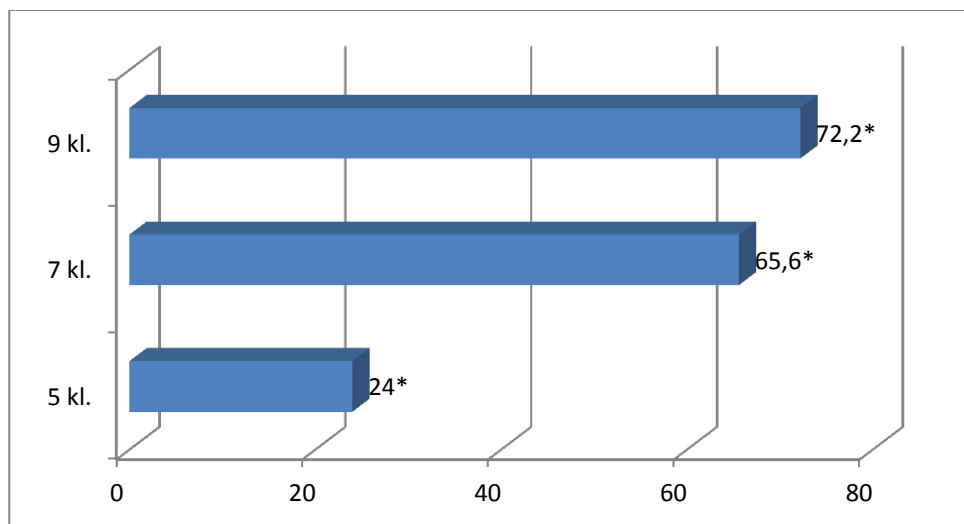
Pasaulio Sveikatos Organizacija jau seniai su nerimu skelbia, kad vis daugiau jaunuomenės rūko. Rūkymas yra vienas iš narkomanijos rūšių, kuriai būdingi visi priklausomybės ligos požymiai. Tyrimai pateikia vis daugiau įrodymų, kad kuo anksčiau pradedami vartoti tabako produktai, tuo didesnė rizika, kad išsivystys stipri priklausomybė. Mokyklinio amžiaus vaikų ir jaunimo rūkymo paplitimo stebėseną dažniausiai leidžia prognozuoti rūkymo paplitimo tendencijas populiacijoje.

2011 m. atlikto tyrimo metu, kada nors rūkę prisipažino 53,5 proc. Rietavo savivaldybės mokinių. Pagal lytį daugiau kada nors rūkiusių buvo berniukų nei mergaičių (atitinkamai 61,0 proc. ir 45,6 proc., $p < 0,05$) (13 pav.).

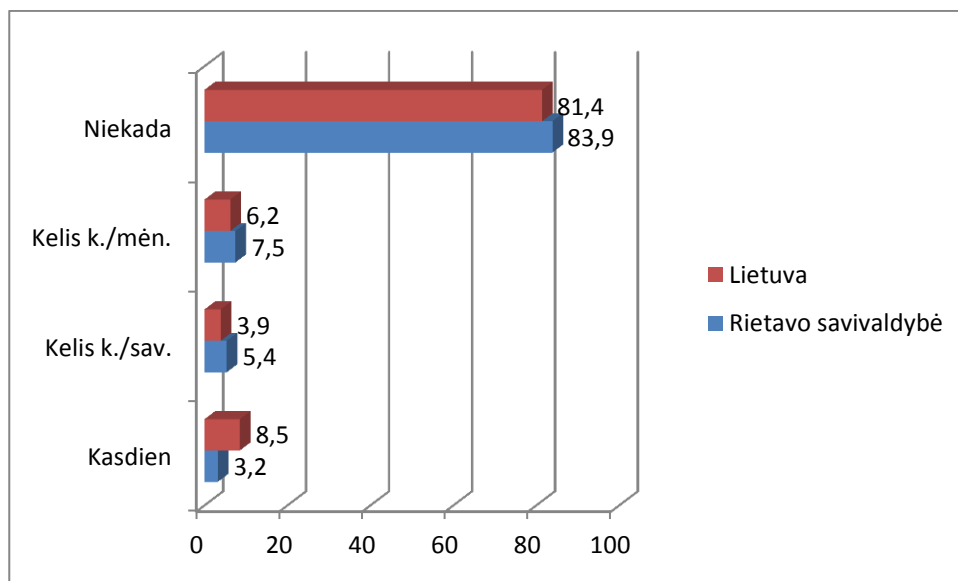
13 pav. Kada nors rūkę mokiniai pagal lytį (proc.); * $p < 0,05$

Pagal klases, daugiausiai kada nors rūkę buvo devintų ir septintų klasių mokiniai (72,2 ir 65,6 proc., $p < 0,05$) (14 pav.).

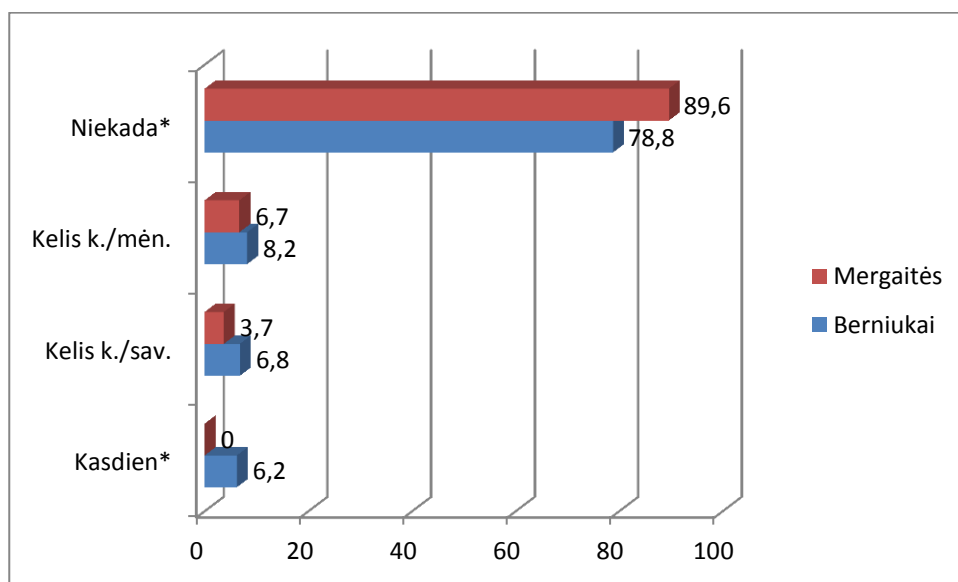
14 pav. Kada nors rūkę mokiniai pagal klases (proc.); * $p < 0,05$

Rietavo savivaldybėje rūkančių kiekvieną dieną, mažiausiai kartą per savaitę ir rečiau nei kartą per savaitę mokinių procentas yra mažesnis nei Lietuvos (16,1 proc. ir 18,6 proc.) mokinių (15 pav.).

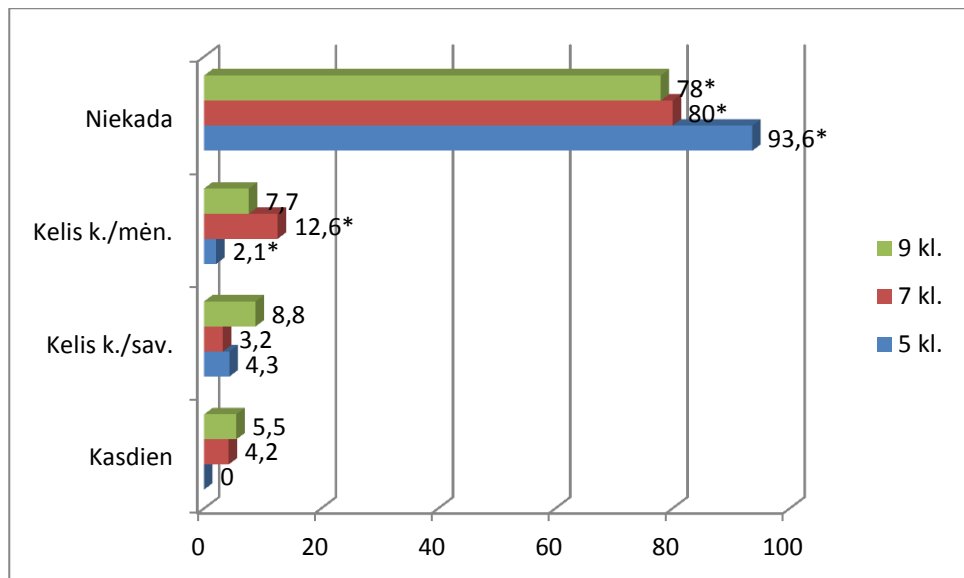
15 pav. Mokinių rūkymo dažnis (proc.)

Tarp lyčių nustatyta, kad berniukų rūkė daugiau nei mergaičių ($p < 0,05$). Nei viena mergaitė neatsakė, kad rūko kasdien, o berniukų, rūkančių kasdien, buvo 6,2 proc. Kad nerūko atsakė 89,6 proc. mergaičių ir 78,8 proc. berniukų ($p < 0,05$) (16 pav.).

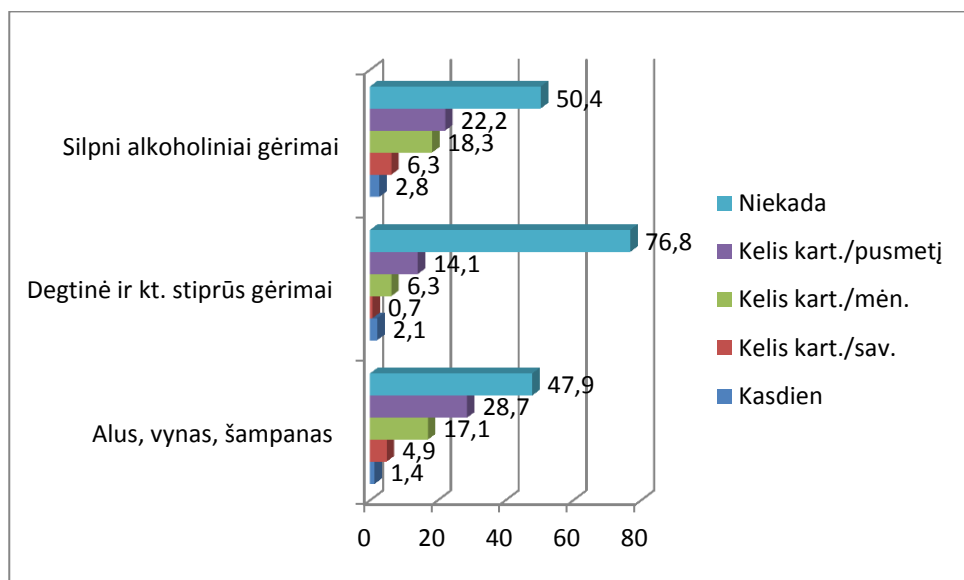
16 pav. Mokinių rūkymo dažnis pagal lytį (proc.); * $p < 0,05$

Analizuojant rūkymo dažnį pagal klases, daugiausiai rūko vyresniųjų klasių mokiniai ($p < 0,05$). 22,0 proc. devintokų, 20,0 proc. septintokų ir 6,4 proc. penktokų atsakė, kad rūko kasdien, kelis kartus per savaitę ir kelis kartus per mėnesį (17 pav.).

17 pav. Mokinių rūkymo dažnis pagal klases (proc.); * $p < 0,05$

Alkoholinius gėrimus Rietavo savivaldybės mokiniai vartoja palyginti dažnai, bent jau taip nurodė apklausos metu. 2,8 proc. mokinių prisipažino, kad stiprius alkoholinius gėrimus vartoja kasdien ar kelis kartus per savaitę, 9,1 proc. - silpnus alkoholinius gėrimus, kad alų, vyną ir šampaną vartoja kasdien ar kelis kartus per savaitę atsakė 6,3 proc. mokinių (18 pav.).

18 pav. Alkoholinių gėrimų vartojimas pagal rūšis (proc.)

Atsižvelgiant į lytį – statistiškai reikšmingai didesnė berniukų dalis dažniau nei mergaitės vartoja alų, vyną, šampaną, degtinę ir kitus stiprius alkoholinius gėrimus ($p < 0,05$) (3 lent.).

3 lentelė. Alkoholinių gėrimų vartojimas pagal rūšis ir lytį (proc.)

	Kasdien ir kelis k./sav.		Kelis k./mėn.		Kelis k./pusmetį		Niekada	
	B	M	B	M	B	M	B	M
Silpni alkoholiniai gėrimai	11,5	6,6	16,8	20,0	21,5	23,0	50,3	50,4
Degtinė ir kt. stiprūs gėrimai	4,1	1,5	8,1	4,4	18,2*	9,6*	69,6*	84,6*
Alus, vynas, šampanas	10,0*	2,2*	22,1*	11,7*	24,2	33,6	43,6	52,6

* $p < 0,05$

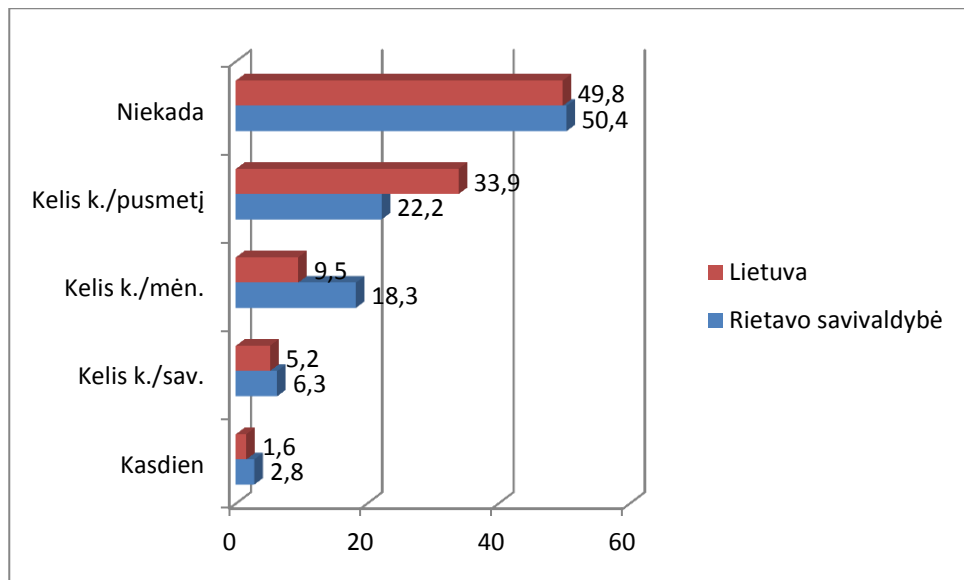
Vyresniųjų klasių mokiniai alkoholinius gėrimus vartoja dažniau (pasiskirstymas pagal klases yra statistiškai reikšmingas, $p < 0,05$). Devintokai prisipažino, kad labiau vartoja alų, vyną, šampaną, o septintokai – silpnus alkoholinius gėrimus (atitinkamai bendras vartojančiųjų procentas kasdien, kelis kartus per savaitę, mėnesį, pusmetį yra 79,1 proc. devintokų ir 63,5 proc. septintokų) (4 lent.).

4 lentelė. Alkoholinių gėrimų vartojimas pagal rūšis ir klases (proc.)

		Silpni alkoholiniai gėrimai	Degtinė ir kt. stiprūs gėrimai	Alus, vynas, šampanas
Kasdien ir kelis k./sav.	5 kl.	4,1*	2,1	3,1
	7 kl.	11,4	3,1	7,1
	9 kl.	12,1*	3,3	8,8
Kelis k./mėn.	5 kl.	4,1*	0	3,1*
	7 kl.	26,0*	7,2	12,2*
	9 kl.	25,3*	12,1	37,4*
Kelis k./pusmetį	5 kl.	13,4*	2,1*	14,4*
	7 kl.	26,0*	12,4*	38,8*
	9 kl.	27,5*	28,6*	33,0*
Niekada	5 kl.	78,4*	95,8*	79,4*
	7 kl.	36,5*	77,3*	41,8*
	9 kl.	35,2*	56,0*	20,9*

* $p < 0,05$

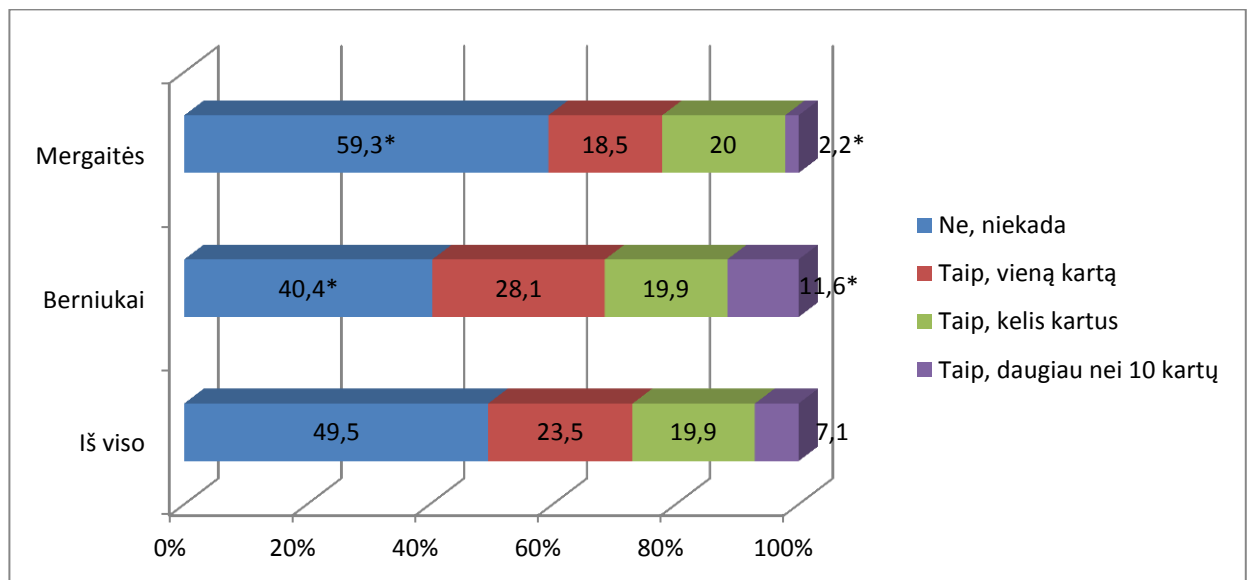
Vieni iš dažniausiai vartojamų svaigiųjų gėrimų mokinių tarpe yra silpnieji alkoholiniai gėrimai. Rietavo savivaldybės mokinių, kasdien ar kelis kartus per savaitę vartojančių silpnuosius alkoholinius gėrimus, yra daugiau nei bendrai šalyje (atitinkamai 9,1 proc. ir 6,8 proc.) (19 pav.).

19 pav. Silpnųjų alkoholinių gėrimų vartojimas (proc.)

2011 m. atlikto tyrimo duomenimis, niekada nebuvo išgėrę alkoholinių gėrimų tiek, kad pasijustų apsvaigę, pusė apklaustųjų. Kad 10 ir daugiau kartų buvo išgėrę tiek alkoholinių gėrimų, jog pasijustų apsvaigę, prisipažino 2,2 proc. mergaičių ir 11,6 proc. berniukų ($p < 0,05$) (20 pav.).

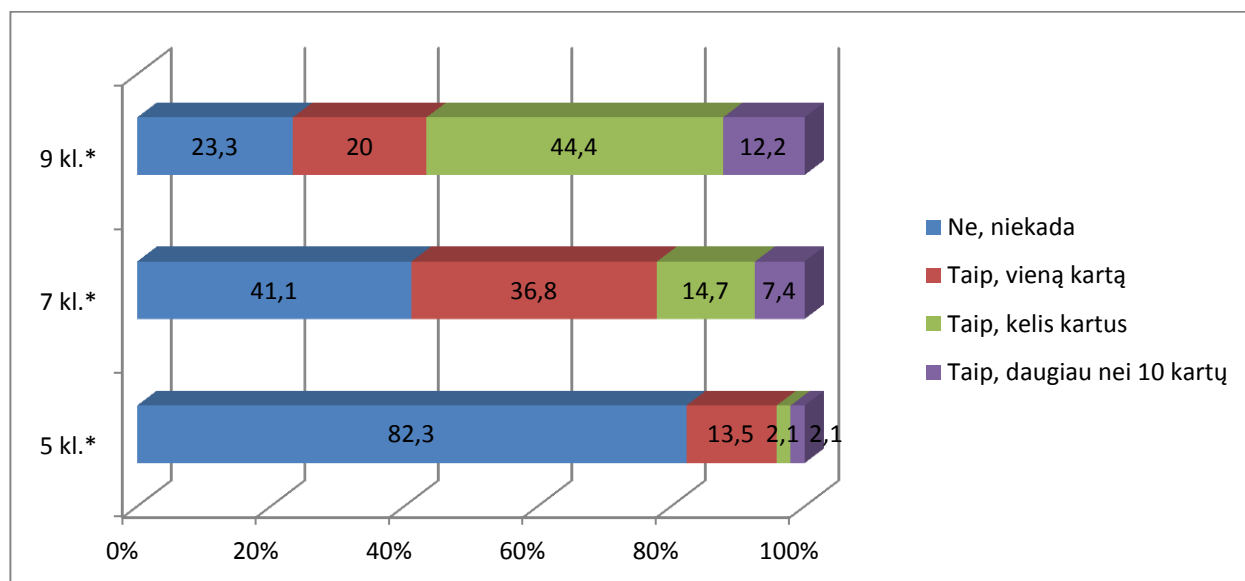
2010 m. Lietuvoje atlikto mokyklinio amžiaus vaikų sveikatos ir gyvenamosios tyrimo rezultatais, 10 ir daugiau kartų išgėrusių buvo 7,4 proc. mokinių.

20 pav. Mokinių, išgėrusių tiek daug alkoholinių gėrimų, kad pasijustų apsvaigę, pasiskirstymas pagal lytį (proc.); * $p < 0,05$

Mokinių, išgėrusių tiek daug alkoholinių gėrimų, kad pasijustų apsvaigę, pasiskirstymas pagal klases yra statistiškai reikšmingas ($p < 0,05$). Vyresnių klasių mokiniai dažniau išgeria tiek alkoholinių gėrimų, kad pasijustų apsvaigę. 20,0 proc. devintokų prisipažino, kad vieną kartą yra

buvę išgėrę tiek, kad apsvaigo, 44,4 proc. - kelis kartus ir 12,2 proc., kad 10 ir daugiau kartų. Vieną kartą išgėrė tiek daug alkoholinių gėrimų, kad pasijuto apsvaigę, 13,5 proc. penktokų (21 pav.).

21 pav. Mokinių, išgėrusių tiek daug alkoholinių gėrimų, kad pasijustų apsvaigę, pasiskirstymas pagal klases (proc.); * $p < 0,05$

Lietuvoje 78,5 proc. mokinių nėra rūkę kanapių (arba „žolės“). 2011 m. tyrimo metu paklausus Rietavo savivaldybės mokinių apie labiausiai paplitusios narkotinės medžiagos – kanapių vartojimą, kad nė vieno karto kanapių per visą savo gyvenimą nerūkė atsakė 94,4 proc., kad vieną kartą bandė – 4,5 proc. mokinių. Kad nė karto nesisvaigino uostydami klijų, tirpiklių per visą savo gyvenimą prisipažino 94,8 proc. mokinių, kad vieną kartą svaiginosi – 3,5 proc. mokinių. 2011 m. tyrimo duomenimis, 98,6 proc. Rietavo savivaldybės mokinių nurodė, kad per visą savo gyvenimą nė karto nevartojo kitų narkotikų (5 lent.).

5 lent. Psichotropinių medžiagų vartojimas (proc.)

	Nė karto	1 kartą	Kelis kartus
Kanapės („žolės“) rūkymas	94,4	4,5	0,7
Klijų, tirpiklių ir kt. medž. uostymas	94,8	3,5	1,7
Kitos narkotinės medž.	98,6	0,4	1,1

Analizuojant 2011 m. tyrimo duomenis pagal lytį, nustatyta, kad kanapes rūkė 5,1 proc. mergaičių ir 6,0 proc. berniukų. Kad svaiginosi uostydami klijus, tirpiklius prisipažino 6,0 proc. berniukų ir 4,4 proc. mergaičių (6 lent.).

6 lentelė. Psichotropinių medžiagų vartojimas pagal lytį (proc.)

	Nė karto		1 kartą		Kelis kartus/ 20 kartų ir daugiau	
	B	M	B	M	B	M
Kanapės („žolės“) rūkymas	94,0	94,9	4,0	5,1	2,0	0
Klijų, tirpiklių ir kt. medž. uostymas	94,0	95,6	4,0	2,9	2,0	1,5
Kitų narkotinių medž. vartojimas	98,0	99,3	0,7	0	1,4	0,7

2011 m. tyrimo duomenimis, vyresniųjų klasių mokiniai dažniau negu mažesniųjų klasių mokiniai uostė klijus, tirpiklius ir kitas medžiagas (atitinkamai 6,6 proc. devintų, 8,2 proc. septintų ir 1,0 proc. penktų klasių mokinių, $p < 0,05$) (7 lent.).

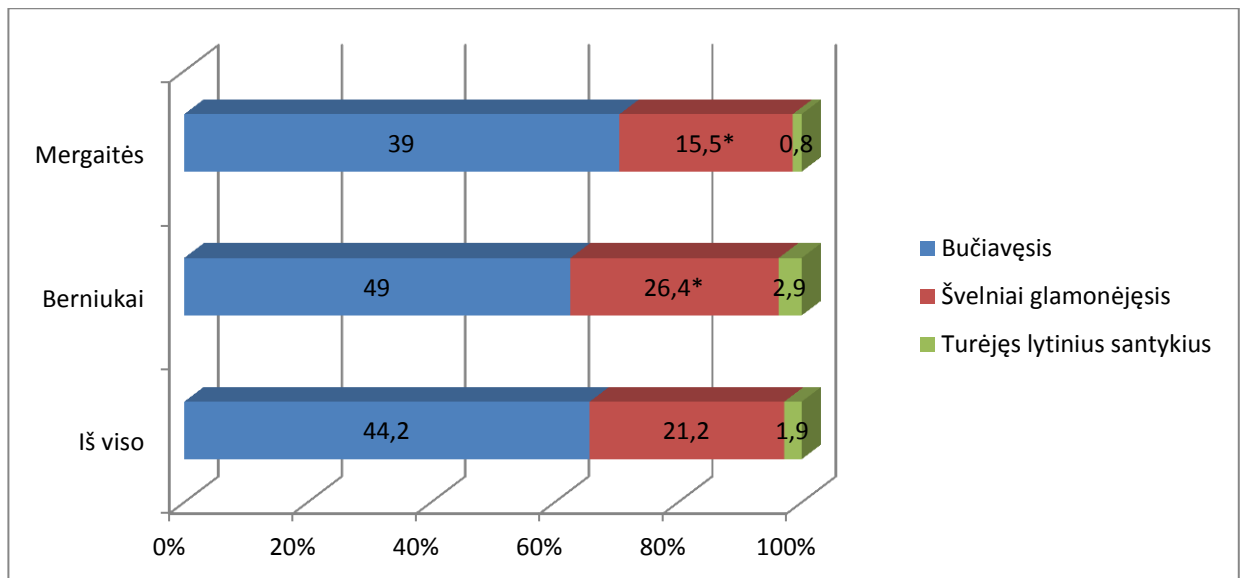
7 lentelė. Psichotropinių medžiagų vartojimas pagal klases (proc.)

	Nė karto			1 kartą			Kelis kartus/ 20 kartų ir daugiau		
	5 kl.	7 kl.	9 kl.	5 kl.	7 kl.	9 kl.	5 kl.	7 kl.	9 kl.
Kanapės („žolės“) rūkymas	95,9	93,9	93,4	4,1	5,1	4,4	0	1,0	2,2
Klijų, tirpiklių ir kt. medž. uostymas	99,0*	91,8*	93,4*	1,0	7,1	2,2	0	1,0	4,4
Kitų narkotinių medž. vartojimas	97,9	98,0	100,0	0	1,0	0	2,1	1,0	0

* $p < 0,05$

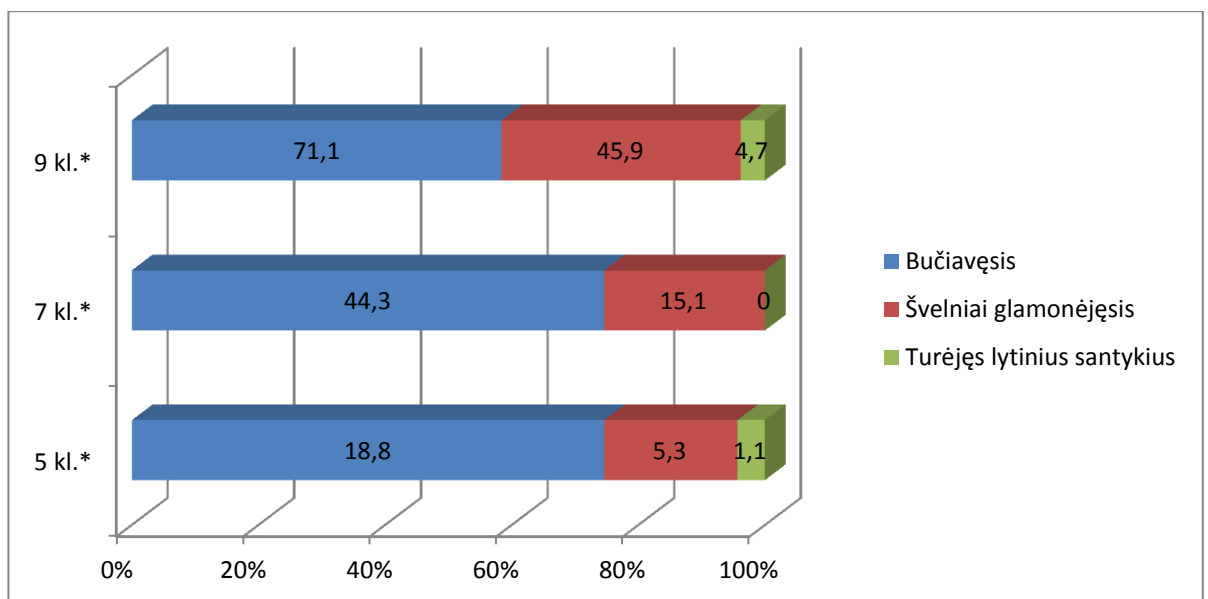
4. Lytinis gyvenimas

2011 m. atlikto tyrimo metu nustatyta, kad kada nors bučiavosi 44,2 proc. Rietavo savivaldybės mokinių, švelniai glamonėjosi – 21,2 proc. mokinių, turėjo lytinius santykius – 1,9 proc. mokinių. Daugiau berniukų nei mergaičių yra švelniai glamonėjęsi (atitinkamai 26,4 proc. berniukų ir 15,5 proc. mergaičių; $p < 0,05$) (22 pav.).

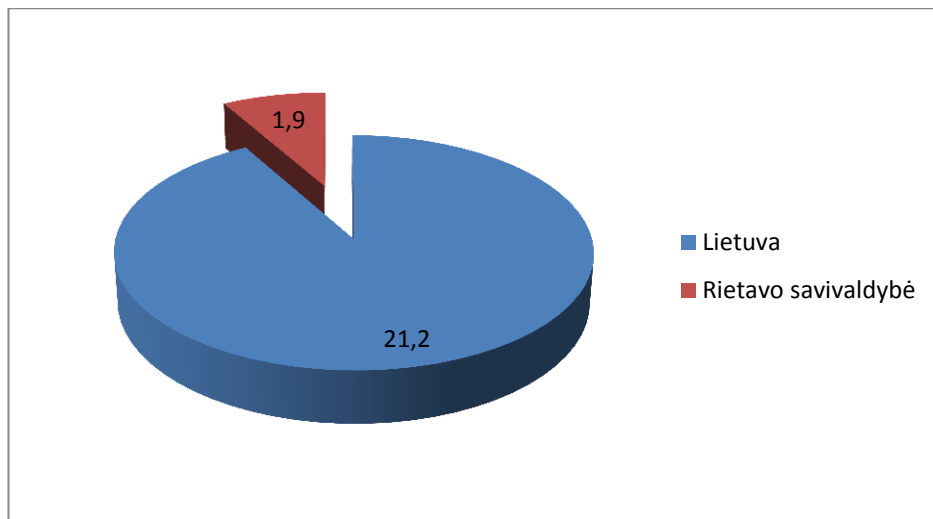
22 pav. Mokinių, kurie kada nors su priešingos lyties asmeniu bučiavęsis, švelniai glamonęjęsis, turęjęsis lytinius santykius, pasiskirstymas pagal lytį (proc.); * $p < 0,05$

45,9 proc. devintokų nurodę, kad yra švelniai glamonęjęsis su priešingos lyties asmeniu (septintokų – 15,1 proc., penktokų – 5,3 proc.). Turęjusių lytinių santykių buvo: 4,7 proc. – devintokų, 1,1 proc. – penktokų ir nei vienas septintokas. Pasiskirstymas pagal klases yra statistiškai reikšmingas ($p < 0,05$) (23 pav.).

23 pav. Mokinių, kurie kada nors su priešingos lyties asmeniu bučiavęsis, švelniai glamonęjęsis, turęjęsis lytinius santykius, pasiskirstymas pagal klases (proc.); * $p < 0,05$

Rietavo savivaldybėje 2011 m. atlikto tyrimo metu nustatyta, kad lytiškai santykiavusių buvo 1,9 proc. mokinių. Lietuvoje, kad turęjęsis lytinius santykius, prisipažino 21,2 proc. Lietuvos tyrime dalyvavusių mokinių (24 pav.).

24 pav. Mokiniai, turėję lytinius santykius (proc.)

Daugiausiai buvo berniukų, kurie pirmą kartą pasibučiavo, kai jie turėjo 10 metų ir mažiau (19 berniukų), o mergaičių – taip pat kai turėjo 10 metų ir mažiau ir kai jos buvo 13 metų (po 12 mergaičių). Didžioji dalis apklaustųjų atsakė, kad pirmą kartą švelniai glamonėjosi kai jiems buvo 15 metų (17 mokinių). Tyrimo duomenimis, lytinių santykių pradžia didžiosios dalies mokinių buvo 15 m. amžiaus (3 mokiniai) (8 lentelė).

Lietuvoje atlikto tyrimo duomenimis, 79,1 proc. mokinių atsakė, kad pirmą kartą lytiškai santykiavo kai buvo 11 metų ar jaunesni.

8 lentelė. Mokinių pasiskirstymas pagal lytį ir amžiaus grupes, kada pirmą kartą pasibučiavo, švelniai glamonėjosi, turėjo lytinius santykius (absoliučiais skaičiais)

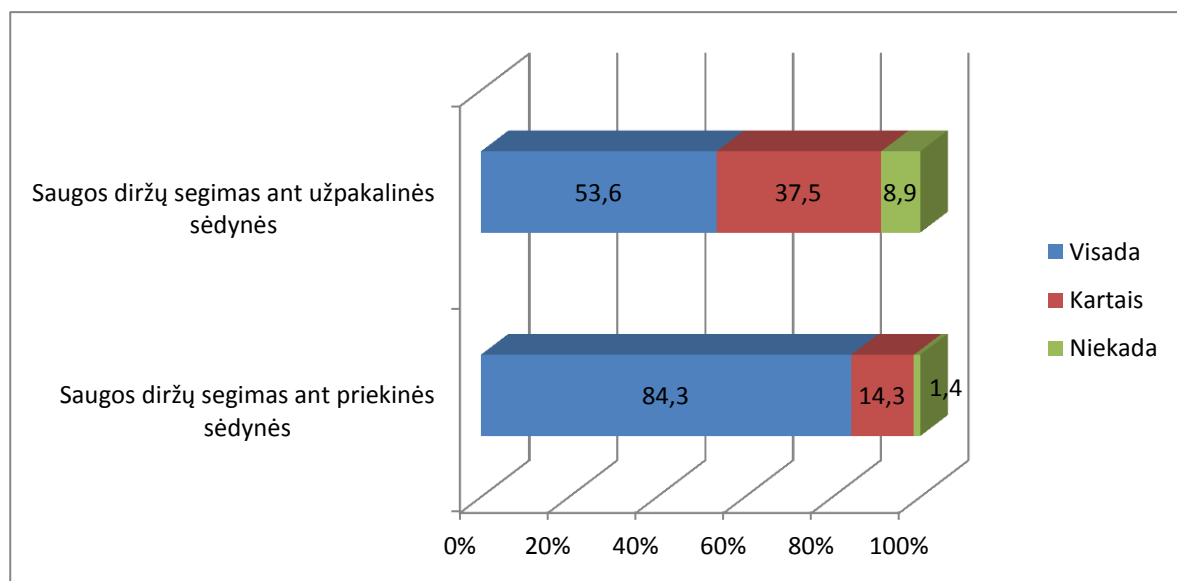
		10 m. ir jaunesnis (-ė)	11 m.	12 m.	13 m.	14 m.	15 m.
Bučiavosi	Iš viso	31	14	27	22	15	14
	Berniukai	19	9	17	10	6	10
	Mergaitės	12	5	10	12	9	4
Švelniai glamonėjosi	Iš viso	5	3	7	12	12	17
	Berniukai	3	3	3	8	8	12
	Mergaitės	2	0	4	4	4	5
Turėjo lytinius santykius	Iš viso	1	0	0	0	1	3
	Berniukai	0	0	0	0	1	3
	Mergaitės	1	0	0	0	0	0

5. Eismo sauga

Nepaisant penktus metus gerėjančios eismo saugumo situacijos ir pasiektų puikių rezultatų – daugiau nei dvigubai sumažėjo žuvusiųjų keliuose, dvigubai sumažėjo eismo įvykių ir juose sužeistų eismo dalyvių, tačiau vaikų avaringumo rodikliai išlieka nepateisinamai dideli. 2011 m. (per 11 mėn.) dalis vaikų avaringumo rodiklių išliko panašūs kaip 2010 m. arba mažėjo (eismo įvykių skaičius, sužeistų vaikų skaičius), tačiau dalis pastebimai išaugo (žuvusių vaikų per 11 mėn. išaugo 12 proc. lyginant su 2010 m. tuo pačiu laikotarpiu, daugiau žuvo vaikų dviratininkų). Vienas iš Susisiekimo ministerijos siūlymas vaikų saugumo keliuose gerinimui - griežtinti vaikų vežimo automobiliuose tvarką.

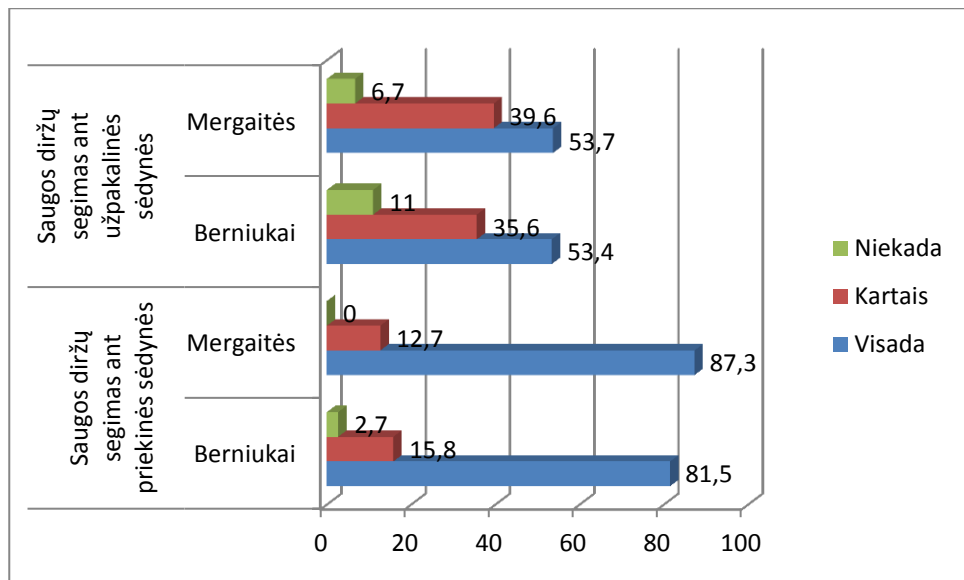
2011 m. Rietavo savivaldybės mokinių gyvenamosios tyrimo dalyvavę 84,3 proc. mokinių atsakė, kad visada prisitvirtina saugos diržais važiuodami automobiliu ant priekinės, kartais – 14,3 proc., niekada – 1,4 proc. mokinių. Važiuodami automobiliu ant užpakalinės sėdynės visada prisitvirtino daugiau negu pusė (53,6 proc.) Rietavo savivaldybės mokinių (25 pav.).

63,6 proc. mokinių, dalyvavusių 2010 m. Lietuvos mokinių gyvenamosios tyrimo, atsakė, kad visada prisitvirtina saugos diržais važiuojant automobiliu.

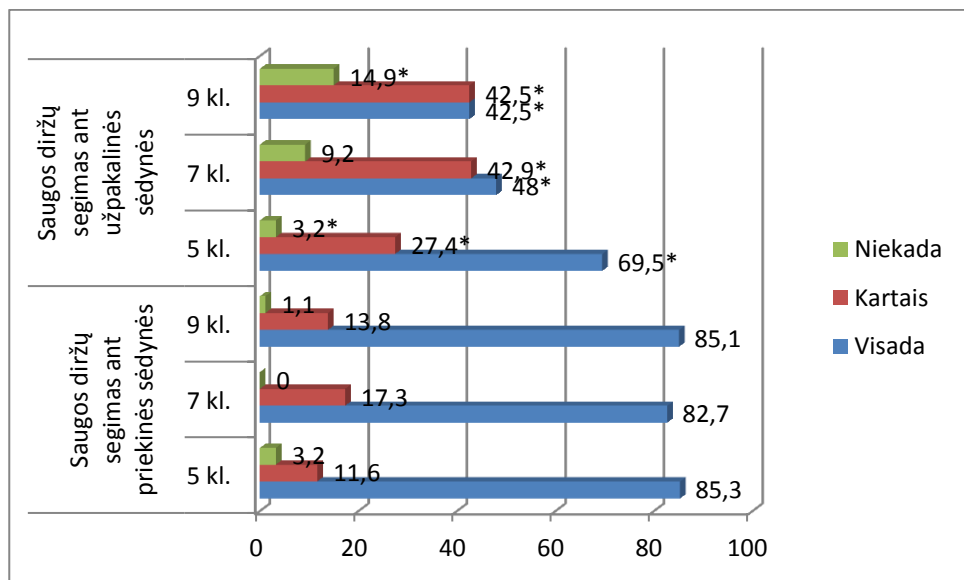
25 pav. Kaip dažnai mokiniai prisitvirtina saugos diržais važiuojant automobiliu ant priekinės ir ant užpakalinės sėdynės (proc.)

Saugos diržus važiuojant automobiliu ant priekinės sėdynės visada segėsi 87,3 proc. mergaičių ir 81,5 proc. berniukų, ant užpakalinės sėdynės – kas antras berniukas ir kas antra mergaitė (26 pav.).

26 pav. Kaip dažnai mokiniai prisitvirtina saugos diržais važiuojant automobiliu ant priekinės ir ant užpakalinės sėdynės pagal lytį (proc.)

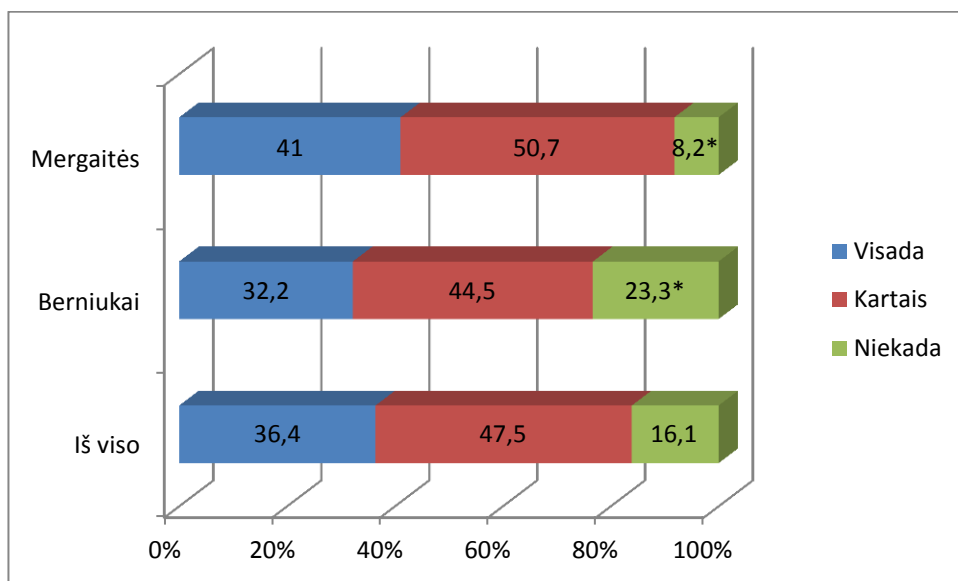
Vyresniųjų klasių mokiniai rečiau prisitvirtina saugos diržais važiuojant automobiliu ant užpakalinės sėdynės (atitinkamai 69,5 proc. penktokų, 48,0 proc. septintokų ir 42,5 proc. devintokų; $p < 0,05$). Kaip dažnai mokiniai prisitvirtina saugos diržais važiuojant automobiliu ant priekinės sėdynės pagal klases yra statistiškai nereikšmingas (visada prisitvirtina 85,3 proc. penktokų, 82,7 proc. septintokų, 85,1 proc. devintokų) (27 pav.).

27 pav. Kaip dažnai mokiniai prisitvirtina saugos diržais važiuojant automobiliu ant priekinės ir ant užpakalinės sėdynės pagal klases (proc.); * $p < 0,05$

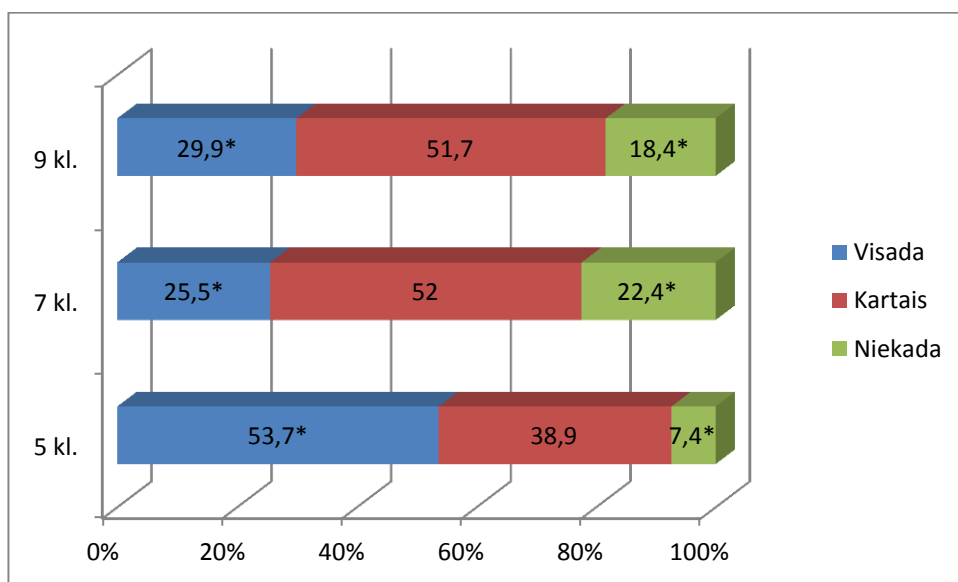
Eidami neapšviesta gatve ar keliu tamsiu paros metu, kad šviesos atšvaitus visada naudojo atsakė tik 36,4 proc. Mergaitės daugiau nei berniukai naudoja atšvaitus tamsiu paros metu (atitinkamai visada arba kartais nešioja 91,8 proc. mergaičių ir 76,7 proc. berniukų; $p < 0,05$) (28 pav.).

2010 m. Lietuvoje atlikto mokinių gyvensenos duomenimis, visada šviesos atšvaitus naudoja 32,8 mokinių.

28 pav. Atšvaitų naudojimas tamsiu paros metu pagal lytį (proc.); * $p < 0,05$

Daugiausiai atšvaitus nešiojo penktų klasių mokiniai ($p < 0,05$). Kad visada juos nešioja atsakė 53,7 proc. penktokų, 25,5 proc. septintokų ir 29,9 proc. devintokų. Daugiau negu pusė septintokų ir pusė devintokų atsakė, kad atšvaitus nešioja kartais (29 pav.).

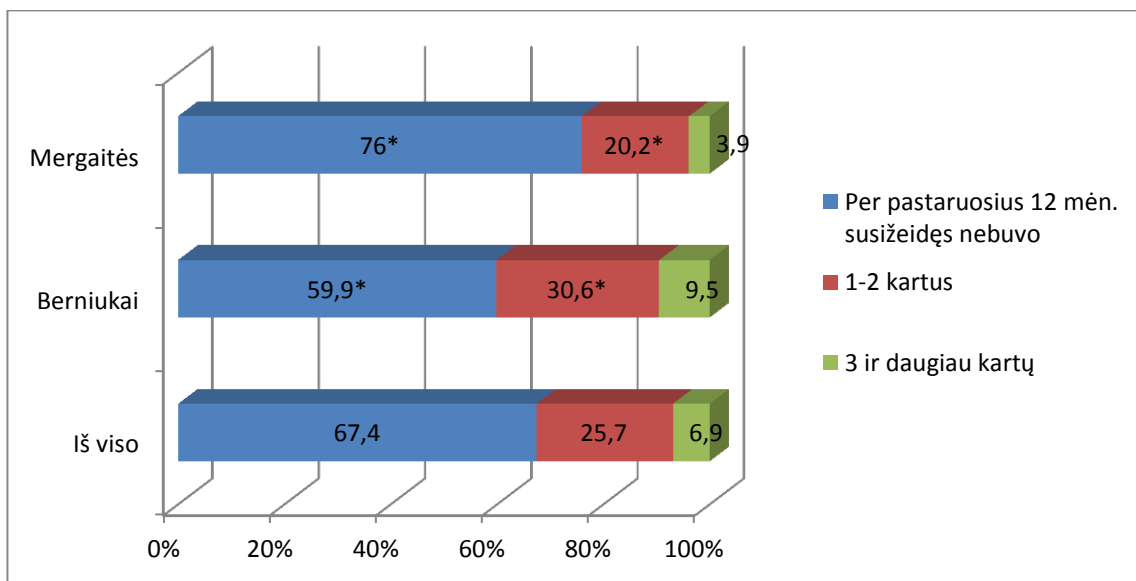

29 pav. Atšvaitų naudojimas tamsiu paros metu pagal klasę (proc.); * $p < 0,05$

6. Sveikata

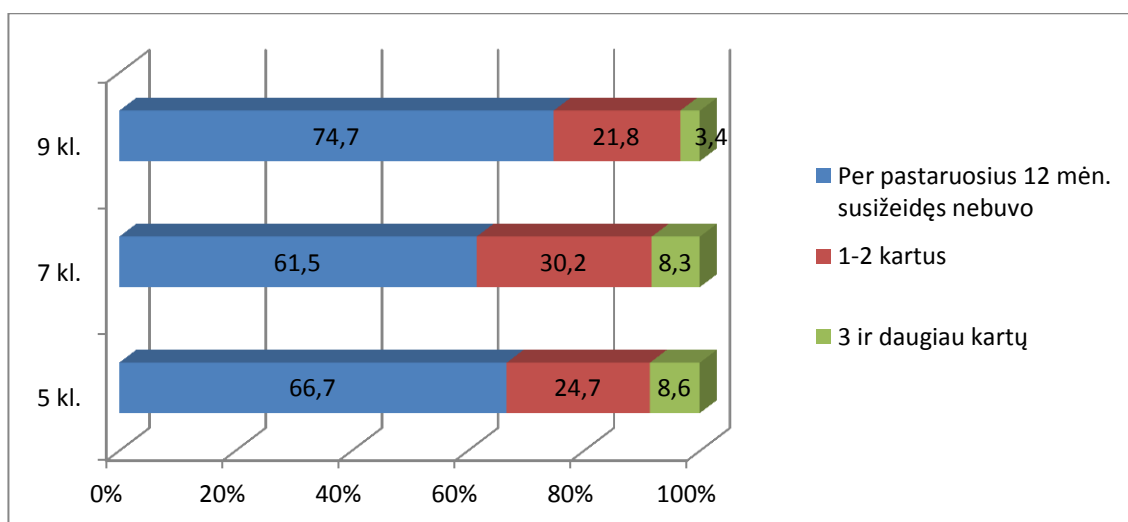
Daugiau nei pusė (67,4 proc.) mokinių nurodė, kad per pastaruosius 12 mėn. nebuvo susižeidę. Viena ar du kartus patyrė nelaimingą atsitikimą, kurio metu teko kreiptis pagalbos į medikus, 25,7 proc. mokinių, 3 ir daugiau kartų – 6,9 proc. mokinių. Dažniausiai susižeidžia berniukai nei mergaitės ($p < 0,05$). 30,6 proc. berniukų ir 20,2 proc. mergaičių atsakė, kad susižeidė 1-2 kartus (30 pav.).

Lietuvos tyrimo duomenimis, nei karto nebuvo susižeidę 48 proc. mokinių.

30 pav. Per pastaruosius 12 mėn. buvo susižeidę, patyrę nelaimingą atsitikimą mokiniai, kai teko kreiptis pagalbos į medikus pagal lytį (proc.); * $p < 0,05$

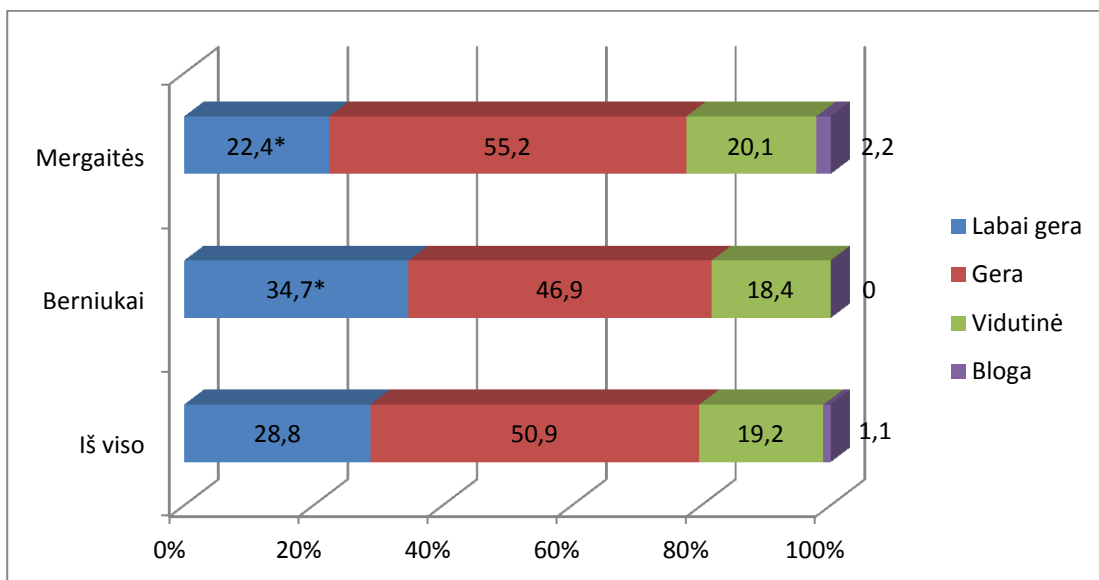
2011 m. tyrimo duomenimis, į medikus per pastaruosius 12 mėnesių kreipėsi 33,3 proc. penktokų, 38,5 proc. septintokų, 25,2 proc. devintokų (31 pav.).

31 pav. Per pastaruosius 12 mėn. susižeidusių, patyrusių nelaimingą atsitikimą mokinių, kurie kreipėsi pagalbos į medikus, pasiskirstymas pagal klases (proc.)

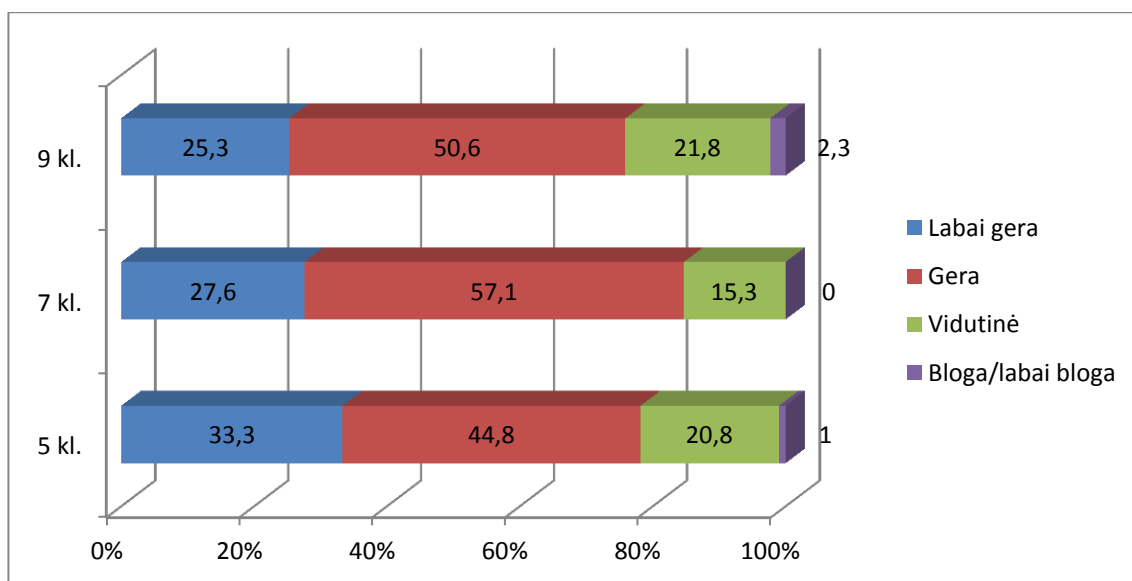
Didžioji dalis mokinių teigiamai vertino savo sveikatą. Pusė apklaustųjų (50,9 proc.) nurodė manantys, jog jų sveikata yra gera. Labai gerai savo sveikatą vertino 28,8 proc. mokinių. Blogai savo sveikatą vertino 1,1 proc. mokinių. 34,7 proc. berniukų savo sveikatą įvertino labai gerai ir tai yra 12,3 proc. daugiau negu mergaitės ($p < 0,05$). Blogai savo sveikatą įvertino 2,2 proc. mergaičių ir nei vienas berniukas (32 pav.).

Lietuvoje atlikto tyrimo duomenimis, gerai savo sveikatą vertino 51 proc. mokinių, blogai – 1,4 proc.

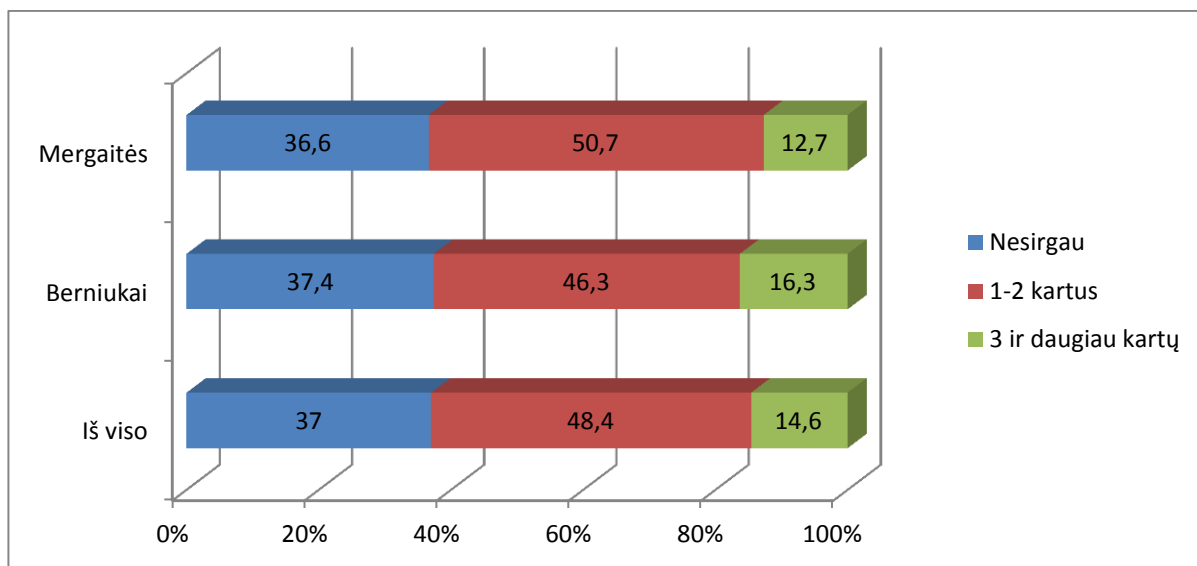
32 pav. Mokinių savo sveikatos vertinimas pagal lytį (proc.); * $p < 0,05$

78,1 proc. penktokų, 84,7 proc. septintokų, 75,9 proc. devintokų savo sveikatą įvertino labai gerai ir gerai (33 pav.).

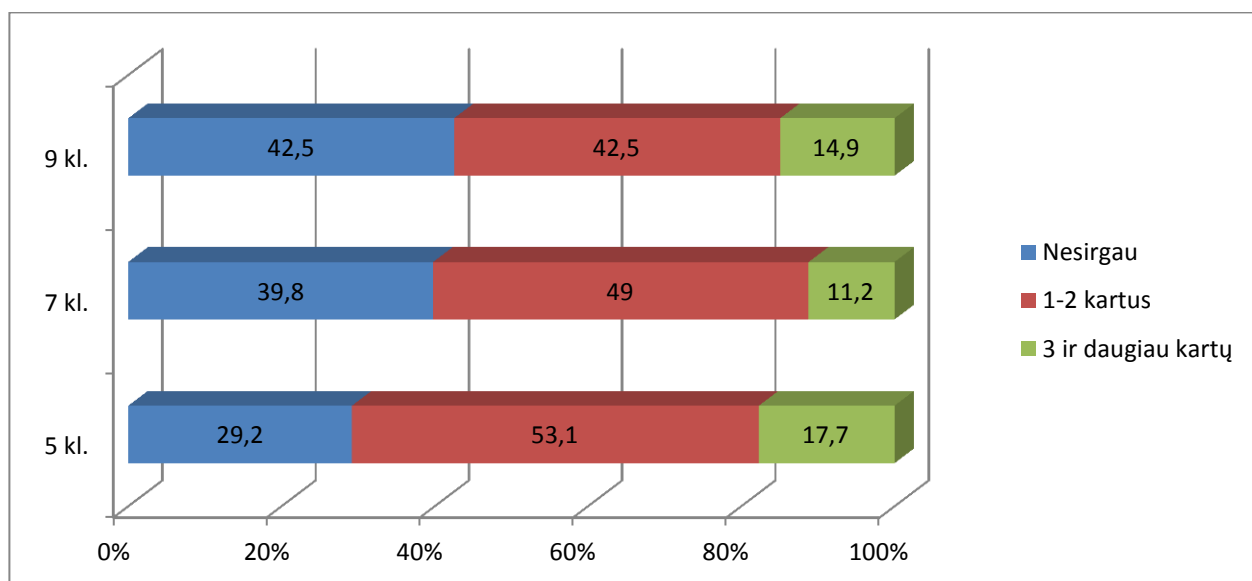
33 pav. Mokinių savo sveikatos vertinimas pagal klases (proc.)

2011 m. tyrimas parodė, kad beveik pusė Rietavo savivaldybės mokinių (48,4 proc.) per pastaruosius 12 mėnesių dėl ligos lankėsi pas gydytoją 1-2 kartus, 3 ir daugiau kartų – 14,6 proc. mokinių. 2011 m. nesirgo – 37,0 proc. mokinių (34 pav.).

34 pav. Mokinių lankymosi dažnis per pastaruosius 12 mėn. pas gydytoją pagal lytį (proc.)

29,2 proc. penktokų, 39,8 proc. septintokų ir 42,5 proc. devintokų 2011 m. atlikto tyrimo metu atsakė, kad per pastaruosius 12 mėn. nesirgo ir pas gydytoją nesilankė (35 pav.).

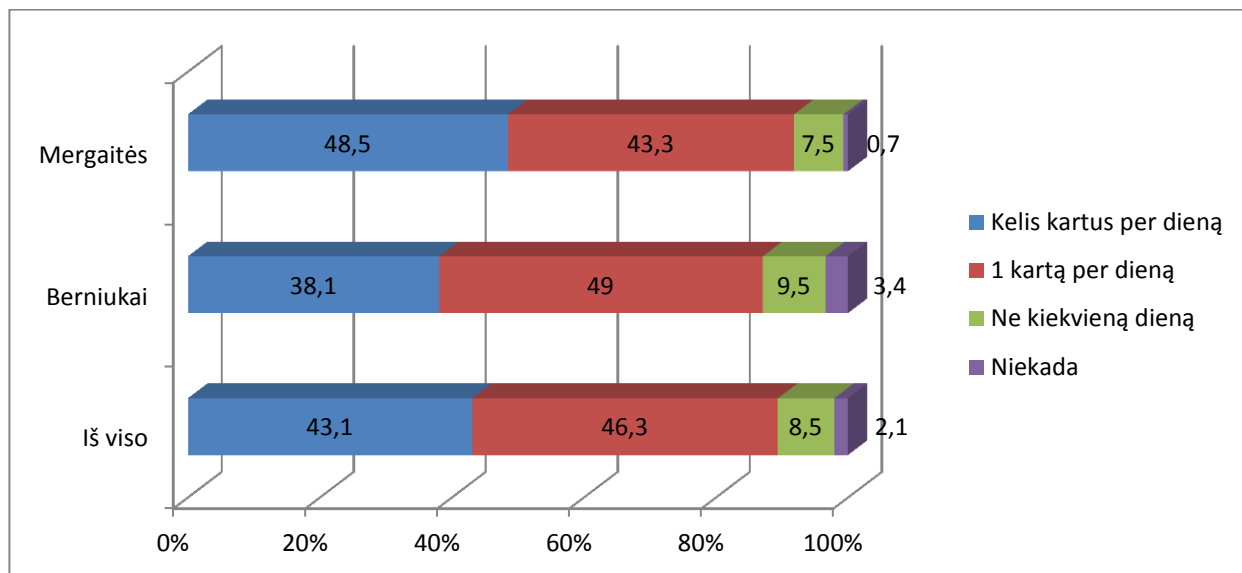

35 pav. Mokinių lankymosi dažnis per pastaruosius 12 mėn. pas gydytoją pagal klases (proc.)

Pasaulio patirtis rodo, kad dantų ligų paplitimą galima ne tik sumažinti, bet ir jo išvengti. Burnos higiena ir dantų švara padeda išsaugoti sveikus dantis. Tačiau, kaip rodo moksliniai tyrimai, daugelis vaikų nereguliariai valo dantis arba jų visai nevalo. Odontologai rekomenduoja valyti dantis mažiausiai du kartus per dieną.

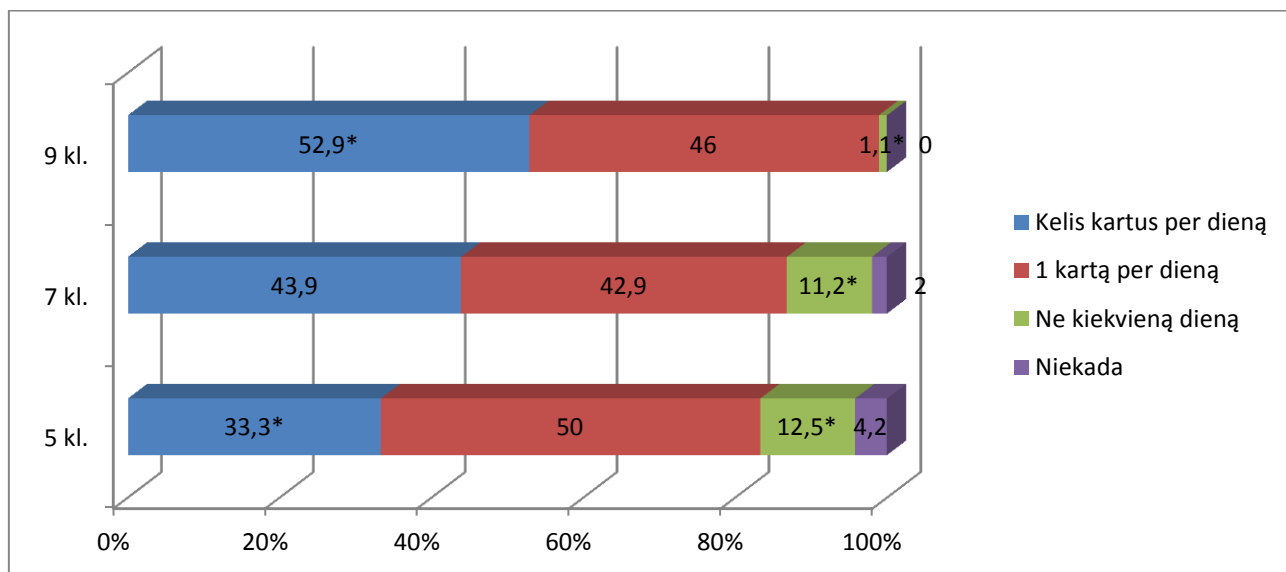
2011 m. Rietavo savivaldybėje tik 43,1 proc. mokinių atsakė, kad dantis šepetėliu ir pasta valo kelis kartus per dieną. 46,3 proc. mokinių juos valė tik vieną kartą dienoje. 2011 m. dantų nesivalė 2,1 proc. mokinių. Tiek berniukai, tiek mergaitės dažniausiai valosi dantis tik vieną kartą per dieną (49 proc. berniukų ir 43,3 proc. mergaičių) (36 pav.).

Lietuvos mokinių gyvenamosios duomenimis, kelis kartus per dieną dantis valosi 49,3 proc. vaikų.

36 pav. Kaip dažnai mokiniai valosi dantis pagal lytį (proc.)

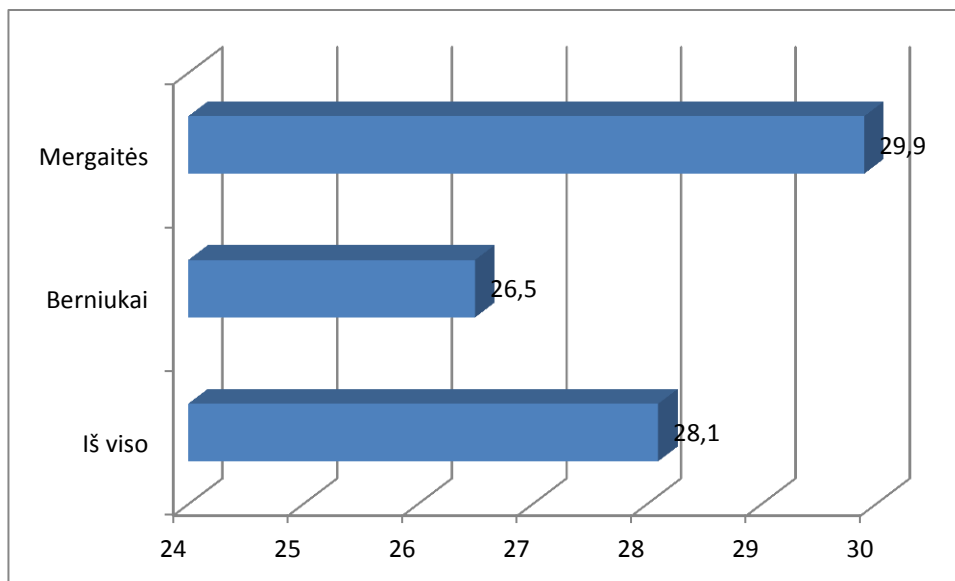
2011 m. duomenimis, kad kelis kartus per dieną valosi dantis daugiau atsakė devintokai nei nei penktokai (atitinkamai 52,9 ir 33,3 proc.; $p < 0,05$). Daugiausiai penktokų atsakė, kad dantis valosi vieną kartą per dieną (50,0 proc.) (37 pav).

37 pav. Kaip dažnai mokiniai valosi dantis, pagal klases (proc.); $p < 0,05$

Rietavo savivaldybės mokinių gyvenimo ir sveikatos tyrimo duomenis, pastebima, kad 2011 m. 67,9 proc. mokinių per pastaruosius 12 mėn. apsilankė pas dantų gydytoją. Analizuojant tyrimo duomenis pagal lytį, išsiaiškinta, kad 69,4 proc. mergaičių ir 66,4 proc. berniukų per pastaruosius 12 mėn. lankėsi pas dantų ligų gydytoją, pagal klases – 69,5 proc. penktokų, 71,4 proc. septintokų ir 62,1 proc. devintokų.

2011 m. tyrimo duomenimis, Rietavo savivaldybėje akinius, lęšius/linzes nešiojo beveik kas ketvirtas mokinys (29,9 proc. mergaičių ir 26,5 proc. berniukų) (38 pav.).

38 pav. Mokiniai, nešiojantys akinius, lęšius/linzes pagal lytį (proc.)

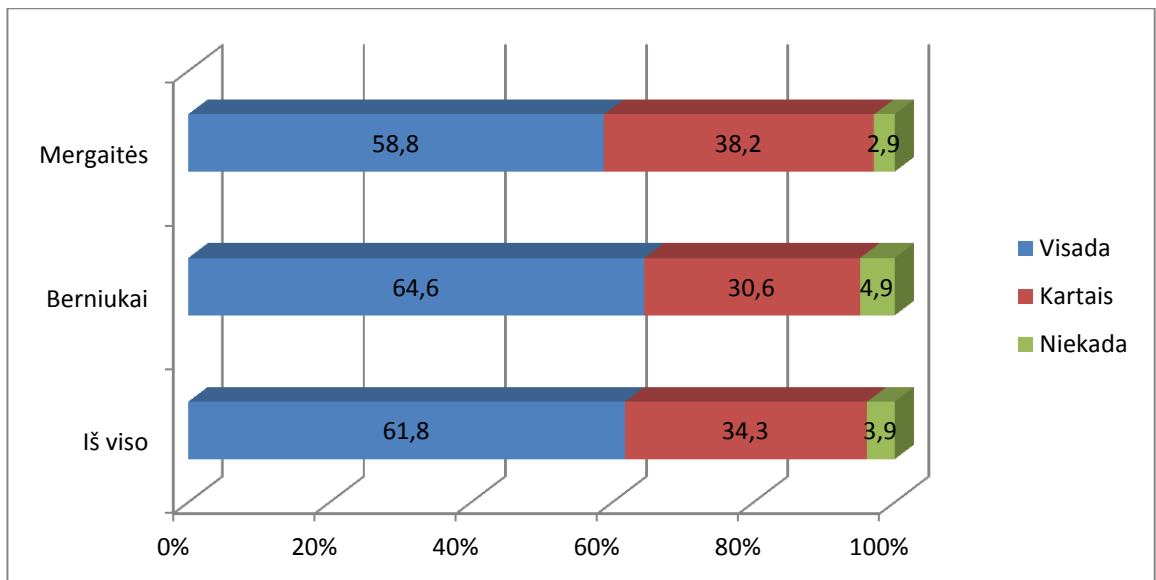
Kad akinius, lęšius/linzes nešioja atsakė 22,9 proc. penktokų, 30,6 proc. septintokų ir 31,0 proc. devintokų.

7. Psichinė sveikata

Patyčių mastas Lietuvoje yra katastrofiškai didelis, tarp 40 tiriamų valstybių – Lietuvoje patyčių daugiausia. Kaip įspėja specialistai, šis reiškinys visuomenėje vis dar miglotai suvokiamas ir dažnai suklūstama tik tuomet, kai reikia kovoti su pasekmėmis. Dėl to dažnai kyla sveikatos ir psichologinių sutrikimų, kurie žaloja skriaudžiamąjį, priekabautoją bei asmenis, kurie nuolat stebi patyčias ir netiesiogiai jose dalyvauja. Neretai suprasti patyčių reiškinį ir užbėgti jam už akių trūksta žinių, kurios lemtų geresnę žmogaus fizinę ir psichinę sveikatą.

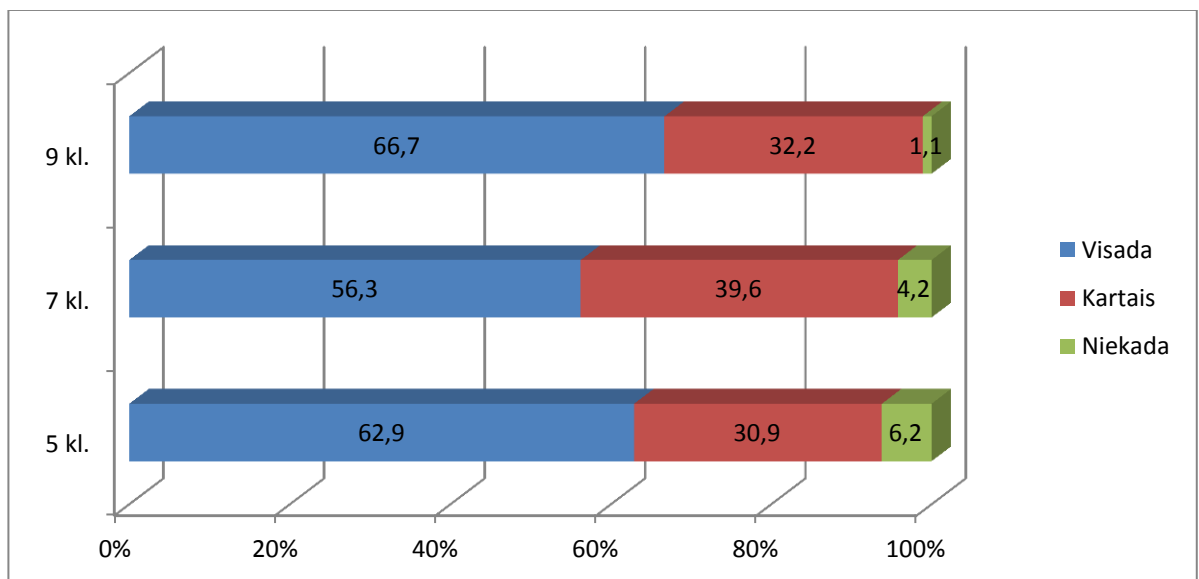
2011 m. tyrimo metu, 61,8 proc. mokinių atsakė, kad visada mokykloje jaučiasi saugūs. Kad kartais jaučiasi saugūs, atsakė 34,3 proc. mokinių, niekada – 3,9 proc. (39 pav.).

2010 m. Lietuvos mokinių gyvenimo tyrimo 32,2 proc. dalyvavusiųjų atsakė, kad visada mokykloje jaučiasi saugūs, 4,5 proc. – nesijaučia saugūs.

39 pav. Mokinių pasiskirstymas pagal tai, ar mokykloje jaučiasi saugūs pagal lytį (proc.)

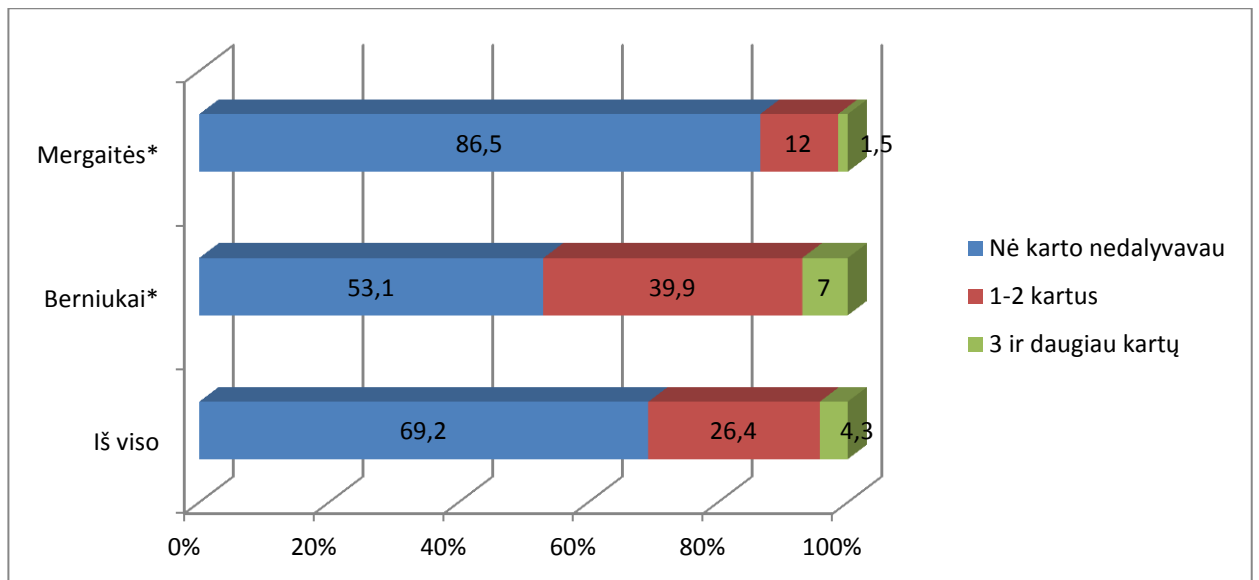
Kad visada mokykloje jaučiasi saugūs, atsakė 66,7 proc. devintų, 56,3 proc. septintų ir 62,9 proc. penktų klasių mokiniai. Niekada mokykloje nesijaučia saugūs 6,2 proc. penktokų, 4,2 proc. septintokų ir 1,1 proc. devintokų (40 pav.).

40 pav. Mokinių pasiskirstymas pagal klases, ar mokykloje jaučiasi saugūs (proc.)

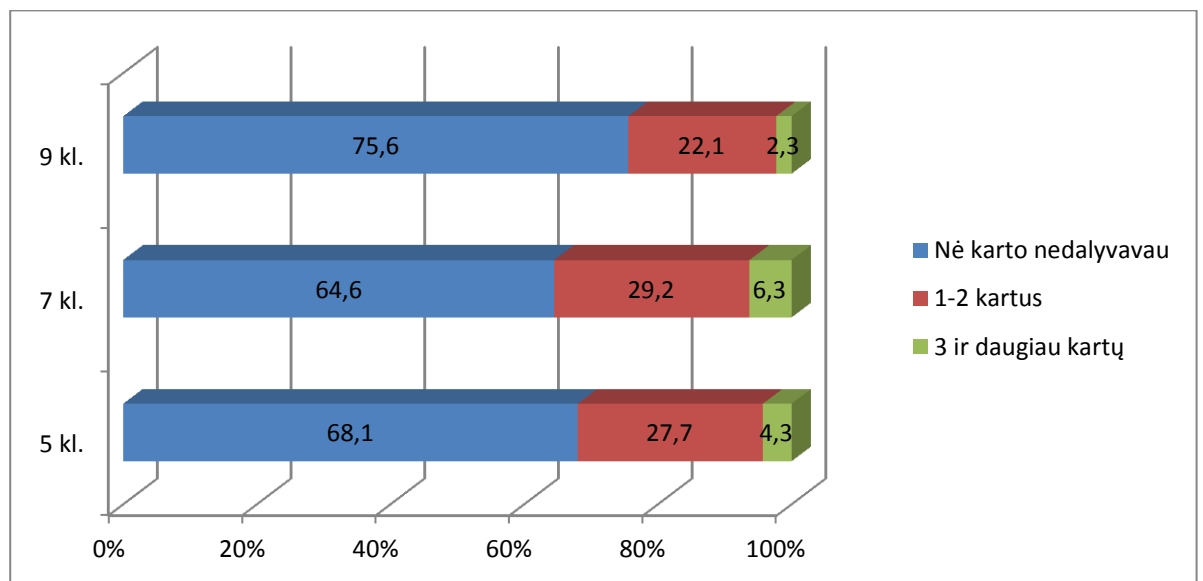
2011 m. mokinių, dalyvavusių peštynėse, muštynėse per pastaruosius 12 mėnesių, buvo 30,7 proc. 26,4 proc. apklaustųjų teigė, kad 1-2 kartus dalyvavo muštynėse. Berniukai peštynėse, muštynėse dalyvavo dažniau negu mergaitės ($p < 0,05$). 1-2 kartus per pastaruosius 12 mėnesių susipešė/susimušė 39,9 proc. berniukų ir 12,0 proc. mergaičių, tris ir daugiau kartų – 7,0 proc. berniukų ir 1,5 proc. mergaičių (41 pav.).

2010 m. Lietuvos mokinių gyvenamosios tyrimo duomenimis, nė karto nedalyvavusių peštynėse, muštynėse buvo 61,1 proc. mokinių.

41 pav. Mokinių pasiskirstymas pagal tai, kiek kartų per pastaruosius 12 mėnesių dalyvavo peštynėse, muštynėse pagal lytį (proc.); * $p < 0,05$

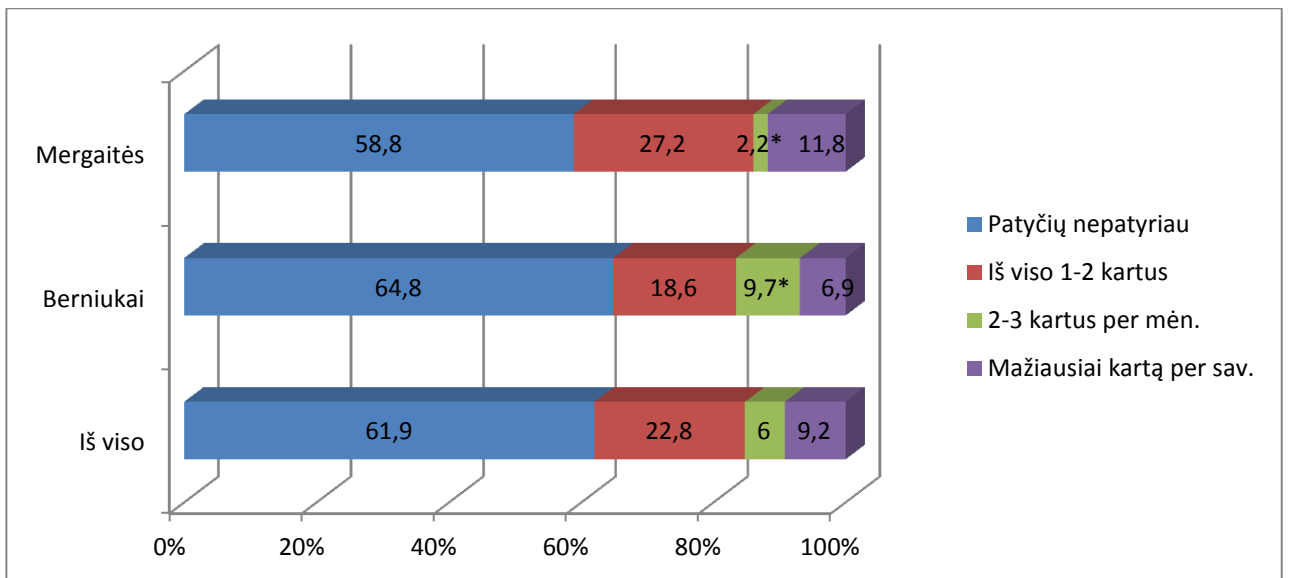
Lyginant pagal klases, per pastaruosius 12 mėnesių muštynėse dalyvavo 31,9 proc. penktokų, 35,4 proc. – septintokų ir 24,4 proc. – devintokų (42 pav.).

42 pav. Mokinių pasiskirstymas pagal tai, kiek kartų per pastaruosius 12 mėnesių dalyvavo peštynėse, muštynėse, pagal klasę (proc.)

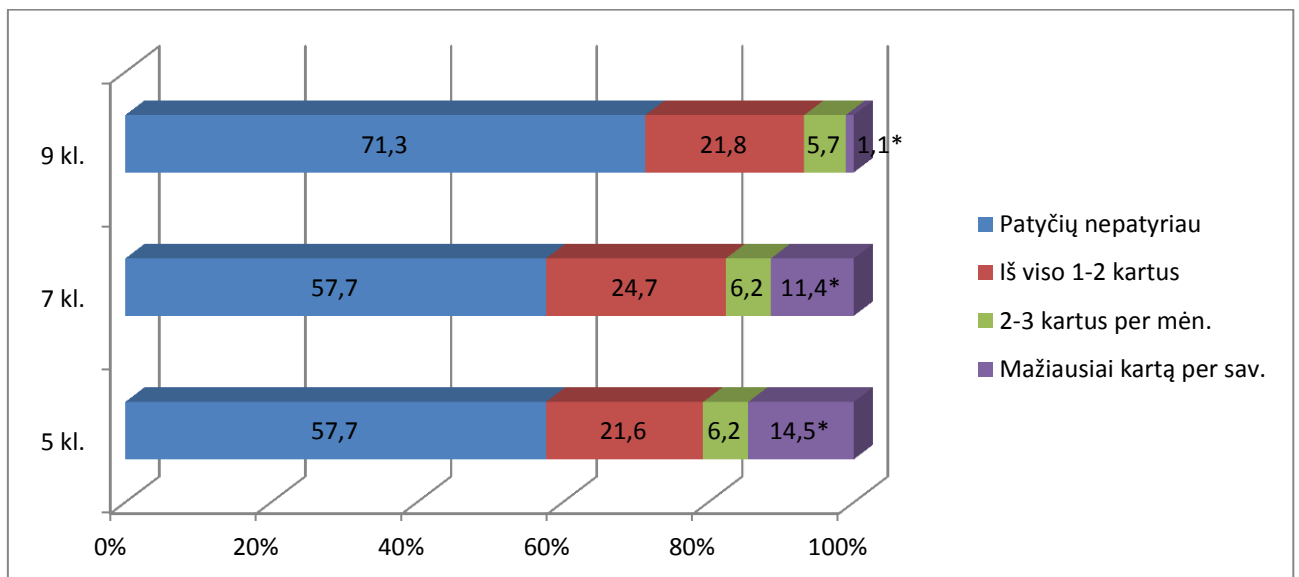
2011 m. buvo 38,1 proc. mokinių, kurie patyrė patyčias, iš kurių 9,2 proc. – mažiausiai kartą per savaitę. Kad 2-3 kartus per mėnesį patyrė patyčias daugiausia atsakė berniukai nei mergaitės (atitinkamai 9,7 ir 2,2 proc.; $p < 0,05$) (43 pav.).

2010 m. Lietuvos mokinių gyvenimo tyrimo 46 proc. dalyvavusiųjų atsakė, kad per pastaruosius du mėnesius nepatyrė patyčių, 6,6 proc. – kartą per savaitę, 10,1 proc. – keletą kartų per savaitę.

43 pav. Mokinių pasiskirstymas pagal tai, kaip dažnai kiti mokiniai tyčiojosi iš jų per pastaruosius 3 mėn. pagal lytį (proc.); * $p < 0,05$

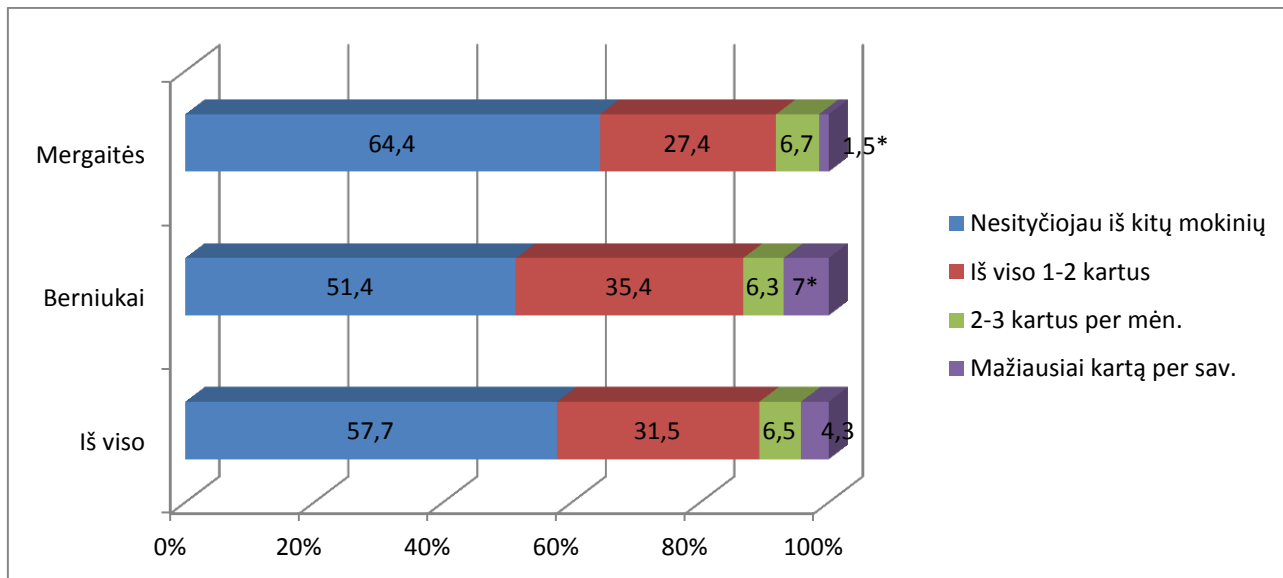
Dažniausiai patyčias patiria mažesnių klasių vaikai. Kad patyčias patiria mažiausiai kartą per savaitę daugiausia atsakė penktokai ir septokai nei devintokai (atitinkamai 14,5 penktokų, 11,4 proc. septintokų ir 1,1 proc. devintokų; $p < 0,05$) (44 pav.).

44 pav. Mokinių pasiskirstymas pagal tai, kaip dažnai kiti mokiniai tyčiojosi iš jų per pastaruosius 3 mėn., pagal klases (proc.); * $p < 0,05$

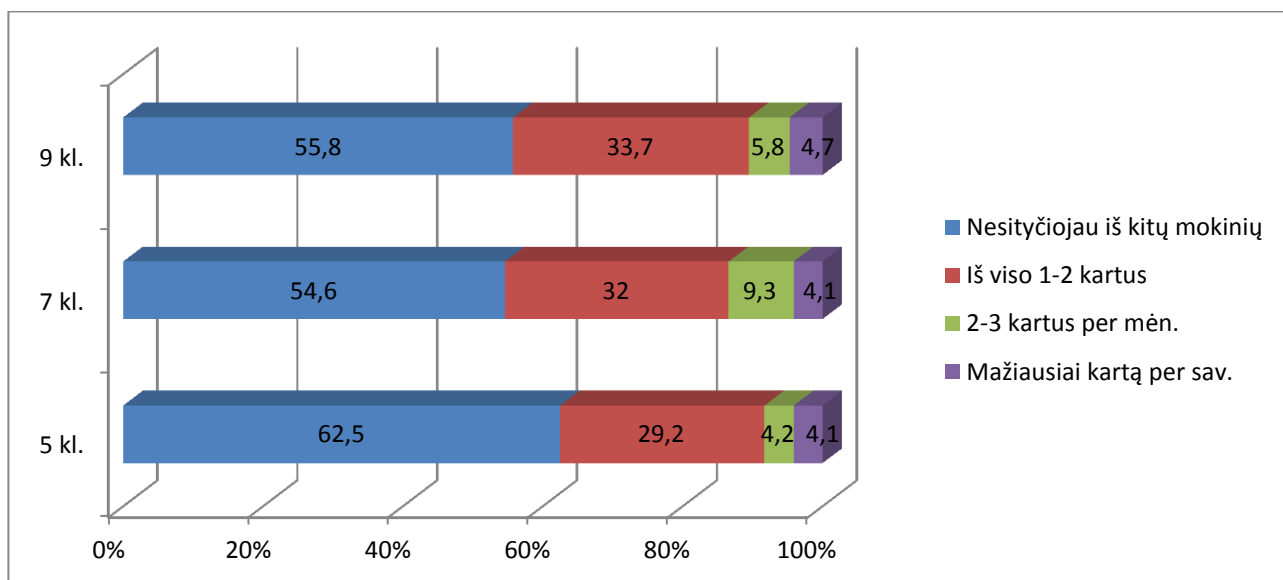
2011 m. tyrimo duomenimis, iš kitų mokinių tyčiojosi 42,3 proc. mokinių. Kad mažiausiai kartą per savaitę tyčiojosi, prisipažino 4,3 proc. mokinių. Berniukai iš kitų mokinių tyčiojosi dažniau nei mergaitės. Kad iš kitų tyčiojosi mažiausiai kartą per savaitę atsakė 7 proc. berniukų ir 1,5 proc. mergaičių ($p < 0,05$) (45 pav.).

2010 m. Lietuvos mokinių gyvenimo tyrimo duomenimis, 46,4 proc. dalyvavusiųjų atsakė, kad per pastaruosius du mėnesius nesityčiojo, 5,6 proc. – tyčiojosi kartą per savaitę, 6,3 proc. – keletą kartų per savaitę.

45 pav. Mokinių pasiskirstymas, kaip dažnai jie tyčiojosi iš kitų, pagal lytį (proc.); * $p < 0,05$

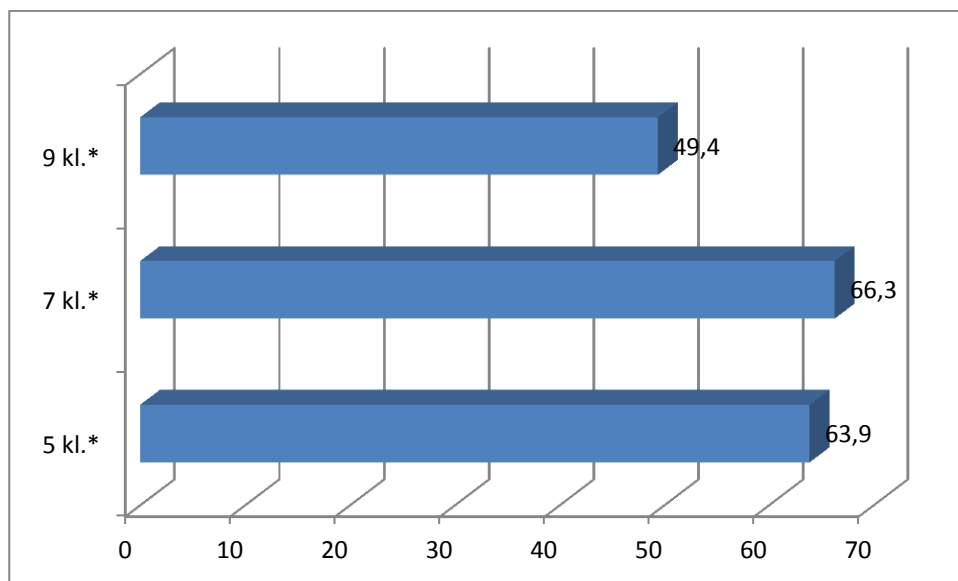
2011 m. atlikto tyrimo metu išsiaiškinta, kad iš kitų tyčiojosi 37,5 proc. penktų, 45,4 proc. septintų ir 44,2 proc. devintų klasių mokiniai (46 pav.).

46 pav. Mokinių pasiskirstymas, kaip dažnai jie patys tyčiojosi iš kitų mokinių per pastaruosius 3 mėn., atsižvelgiant į klases (proc.)

Rietavo savivaldybės mokiniams tyrimo metu buvo užduotas klausimas, kaip jie mano, ar žmogus turi teisę laisvai rinktis – gyventi ar atimti sau gyvybę. Daugiau nei pusę mokinių (60,2 proc.) manė, kad žmogus turi teisę pasirinkti gyventi ar mirti (pagal lytį - 62,9 proc. berniukų ir 57,4 proc. mergaičių). Lietuvoje taip manančių yra 69,9 proc. mokinių.

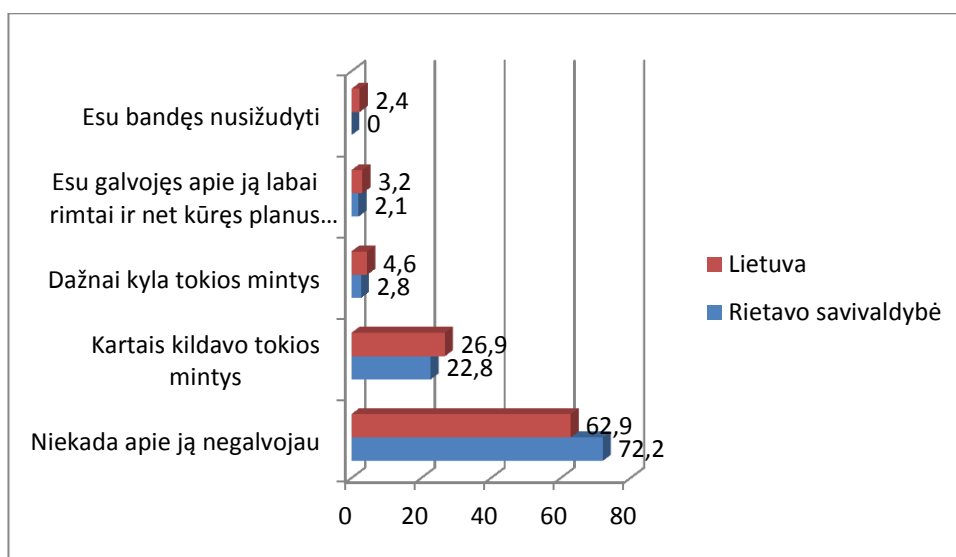
Analizuojant mokinių atsakymus pagal klases, devintokų, kurie mano, kad žmogus turi teisę į savo gyvybę, buvo mažiau nei septintokų ir penktokų (atitinkamai 49,4 proc. devintokų, 66,3 proc. septintokų ir 63,9 proc. penktokų; $p < 0,05$) (47 pav.).

47 pav. Mokinių, pagalvojusių apie savižudybę, pasiskirstymas pagal klases (proc.); * $p < 0,05$

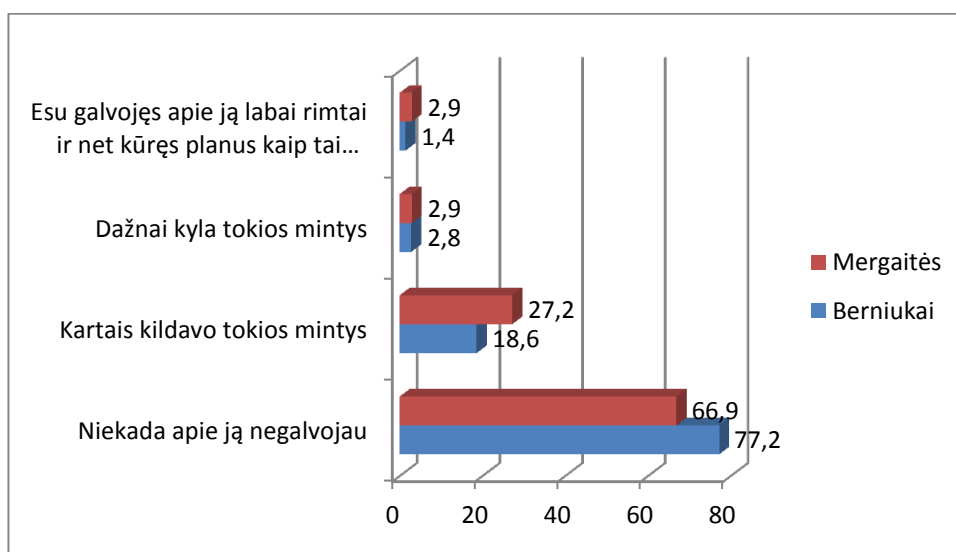
Mintys apie savižudybę – skaudi ir sunki tema, todėl dažnai vengiama apie tai kalbėti. Tačiau apie ją žinoti yra labai svarbu, nes tik taip galima geriau suprasti ir padėti vieni kitiems. Kad niekada apie savižudybę nėra pagalvoję, atsakė 72,2 proc. Rietavo savivaldybės mokinių.

2010 m. Lietuvos mokinių gyvenimo tyrimo 62,9 proc. dalyvavusiųjų atsakė, kad niekada nėra pagalvoję apie savižudybę, 26,9 proc. – kartais kildavo tokios mintys, o 2,4 proc. mokinių prisipažino, kad yra bandę nusižudyti (48 pav.).

48 pav. Mokinių pasiskirstymas pagal tai, ar jie yra pagalvoję apie savižudybę (proc.)

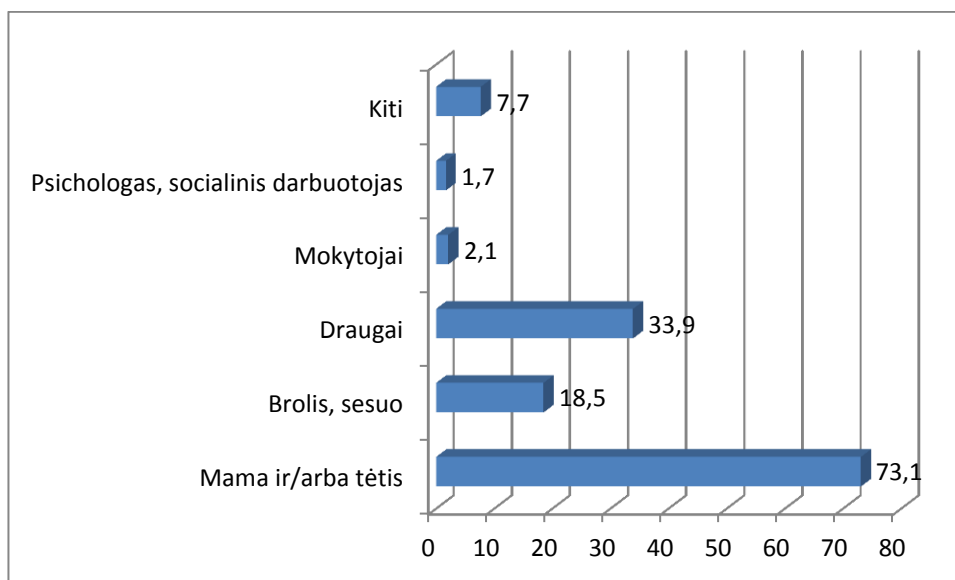
Tyrimo duomenimis, apie savižudybę yra galvoję 33,1 proc. mergaičių ir 22,8 proc. berniukų (49 pav.).

49 pav. Mokinių, pagalvojusių apie savižudybę, pasiskirstymas pagal lytį (proc.)

Apie savižudybę niekada minčių nekildavo 76,3 proc. penktų, 64,9 proc. septintų ir 75,9 proc. devintų klasių mokiniams.

2011 m. tyrime dalyvavę Rietavo savivaldybės mokiniai nurodė, kad kai labai sunku net 73,1 proc. jų pagalbos kreiptųsi į tėvus, 33,9 proc. - į draugus, 18,5 proc. – į brolius, seseris (50 pav.).

50 pav. Mokinių kreipimasis pagalbos iškilus sunkumams (proc.)

IŠVADOS

Fizinis aktyvumas

2011 m. atlikto Rietavo savivaldybės mokinių gyvenimo tyrimo duomenimis, daugiau kaip vieną valandą per dieną pėsčiomis lauke vaikščiojo 68,7 proc. mokinių. Kasdien sportuojančių mokinių buvo 26,9 proc., kelis kartus per savaitę – 46,9 proc. Daugiau berniukų nei mergaičių laisvalaikiu mankštinosi arba sportavo kasdien.

Mityba

Rietavo savivaldybėje kasdien pusryčius valgančių mokinių buvo 64,3 proc. Kad kasdien valgo daržoves, atsakė 15,5 proc. mokinių, 3-5 kartus per savaitę – 32,4 proc. mokinių. Vaisius ir uogas kasdien valgė 15,1 proc. mokinių, 3-5 kartus per savaitę – 25,8 proc. mokinių. Kasdien pieno produktus vartojo 30,2 proc. mokinių, 3-5 kartus per savaitę – 28,7 proc. Rietavo savivaldybės mokinių. Kad juodos duonos niekada nevalgo, atsakė 33,1 proc. mokinių, rečiau nei kartą per savaitę – 24,6 proc. mokinių. Pagal 2011 m. tyrimo metu atliktus matavimus, 20,5 proc. mokinių svoris per mažas, 5,2 proc. turėjo viršsvorio ir buvo nutukę. Likusieji 74,3 proc. moksleivių turėjo normalų kūno svorį.

Žalingi įpročiai

2011 m. atlikto tyrimo metu, kada nors rūkė prisipažino 53,5 proc. Rietavo savivaldybės mokinių. Nustatyta, kad Rietavo savivaldybėje rūkančių kiekvieną dieną, mažiausiai kartą per savaitę ir rečiau nei kartą per savaitę buvo 16,1 proc. mokinių. Rūkančių berniukų buvo daugiau nei mergaičių.

2,8 proc. mokinių prisipažino, kad stiprius alkoholinius gėrimus vartoja kasdien ar kelis kartus per savaitę, 9,1 proc. - silpnus alkoholinius gėrimus, kad alų, vyną ir šampaną vartoja kasdien ar kelis kartus per savaitę atsakė 6,3 proc. mokinių. Didesnė berniukų dalis dažniau nei mergaitės vartojo alų, vyną, šampaną, degtinę ir kitus stiprius alkoholinius gėrimus.

Lytinis gyvenimas

44,2 proc. Rietavo savivaldybės mokinių atsakė, kad kada nors yra bučiavęsi. Kas penktas mokinys atsakė, kad yra švelniai glamonėjęsis, o 1,9 proc. – kad turėjo lytinius santykius.

Saugus elgesys

2011 m. tyrime dalyvavę 84,3 proc. mokinių atsakė, kad visada prisitvirtina saugos diržais važiuodami automobiliu ant priekinės sėdynės. Važiuodami automobiliu ant užpakalinės sėdynės visada prisitvirtino daugiau negu pusę (53,6 proc.) Rietavo savivaldybės mokinių.

Tik 36,4 proc. mokinių atsakė, kad visada naudojo šviesos atšvaitus, eidami neapšviesta gatve ar keliu tamsiu paros metu. Mergaitės dažniau nei berniukai naudojo atšvaitus tamsiu paros metu.

Sveikata

Didžioji dalis mokinių teigiamai vertino savo sveikatą. 79,7 proc. mokinių nurodė manantys, jog jų sveikata yra gera arba labai gera. 12,3 proc. daugiau berniukų nei mergaičių savo sveikatą vertino labai gerai.

Rietavo savivaldybėje tik 43,1 proc. mokinių atsakė, kad dantis šepetėliu ir pasta valo kelis kartus per dieną.

Psichinė sveikata

38,1 proc. mokinių nurodė, kad mokyklose patiria iš kitų patyčias, kad iš kitų mokinių patys tyčiojosi, prisipažino 42,3 proc. mokinių. Berniukai dažniau nei mergaitės patirdavo patyčias iš kitų ir patys dažniau nei mergaitės tyčiojosi.

Kad niekada apie savižudybę nėra pagalvoję, atsakė 62,9 proc. Rietavo savivaldybės mokinių.